
Kyrkomötet
Organisationsutskottets betänkande 2019:1

Vissa frågor om biskopsval

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar Organisationsutskottet kyrkostyrelsens skrivelse 2019:4, Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 3, Vissa frågor om biskopsval. I skrivelsen föreslås ändringar avseende dels vissa administrativa frågor om biskopsval i 8 kap. kyrkoordningen, dels att kravet på prästexamen före prästvigning för den som valts till biskop i 31 kap. kyrkoordningen ska tas bort.

Utskottet föreslår att kyrkomötet ska bifalla utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen. Utskottet tillstyrker i sak de av kyrkostyrelsen föreslagna ändringarna i 8 kap. kyrkoordningen, däremot inte ändringen i 31 kap.

Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2020.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt *bilaga 1*.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2019:4, Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 3, Vissa frågor om biskopsval

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen, *bilaga 2*.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över kyrkostyrelsens skrivelse 2019:4 i Ln 2019:1y, *bilaga 3*.

Yttrande från Kyrkorättsnämnden

Kyrkorättsnämnden har yttrat sig över kyrkostyrelsens skrivelse 2019:4 avsnitt 3 i Kn 2019:3y, *bilaga 4*.

Yttrande från andra utskott

Tillsyn- och uppdragsutskottet har yttrat sig över kyrkostyrelsens skrivelse 2019:4 avsnitt 3 i TU 2019:1y, *bilaga 5*.

Bakgrund

Kyrkostyrelsens skrivelse

I skrivelsens tredje avsnitt finns förslag till vissa justeringar av bestämmelserna i kyrkoordningens åttonde kapitel avseende biskopsval, samt i 31:a kapitlet avseende uppdraget som präst. De har utarbetats med anledning av ett uppdrag från 2015 års kyrkomöte (KmSkr 2015:20) till kyrkostyrelsen att, med utgångspunkt i principen att stiftet utser sin biskop, genomföra en översyn av processen kring nominering och val av biskopar. Uppdraget från kyrkomötet har utförts genom en inom kyrkokansliet upprättad promemoria, *Vissa frågor om biskopsval*. Mot bakgrund av den remitterade promemorian har kyrkostyrelsen lämnat de förslag till ändringar och tillägg i kyrkoordningen som utvecklas nedan.

Beräkning av andel röster

Hur biskopsvalet ska gå till regleras i kyrkoordningens 8 kap. 26–37 §§. Beträffande valsedelarnas utformning anges att de ska vara utan kännetecken och att utöver namnet på den som ska få rösten får bara den personens titel och hemort anges (31 §). En valsedel är ogiltig om den har avsiktliga kännetecken (34 §). Ett namn på en valsedel ska anses obefintligt om namnet avser någon som inte har behörigförklarats inför biskopsvalet, är överstruket eller det inte klart framgår vem som avses. Om flera namn finns på valsedeln ska alla utom det första anses obefintliga (35 §).

Kyrkostyrelsen föreslår att det ska införas en andra punkt i 8 kap. 34 § som anger att en valsedel är ogiltig om det inte finns något namn på den. Vidare föreslår kyrkostyrelsen att bestämmelsen i 8 kap. 35 §, om när ett namn på en valsedel ska anses obefintligt, ska kompletteras med ett angivande av att ett namn, i en andra valomgång, ska anses obefintligt om det är ett annat än namnet på någon av de två personer mellan vilka valet står. Slutligen föreslår kyrkostyrelsen att en ny bestämmelse, 8 kap. 33 a §, införs som anger att när andelen röster som en kandidat har erhållit enligt 8 och 10 §§ räknas fram ska inte valsedlar som är ogiltiga enligt 34 § finnas med.

Prästvigning utan prästexamen för den som har valts till biskop

För att den som valts till biskop ska få biskopsvigas måste han eller hon vara prästvigd (30 kap. 2 § kyrkoordningen). Bara den som av domkapitlet har blivit godkänd i prästexamen får vigas till präst (31 kap. 5 § kyrkoordningen). Domkapitlet får i prästexamen pröva den som uppfyller två villkor: 1. har genomgått den utbildning och praktiska tjänstgöring som har fastställts av kyrkostyrelsen och 2. ska tjänstgöra som präst i stiftet eller inom Evangeliska fosterlandsstiftelsen. Om det finns särskilda skäl får domkapitlet besluta om undantag från villkoret i punkten 2 (31 kap. 6 § kyrkoordningen). Av Kyrkostyrelsens beslut (SvKB 2013:12) om utbildning och praktisk tjänstgöring för att kunna prövas i prästexamen, framgår dock att domkapitlet, om det finns särskilda skäl, får pröva någon i prästexamen som inte har genomgått av kyrkostyrelsen angiven utbildning om han eller hon har motsvarande kunskaper och erfarenheter.

Kyrkostyrelsen föreslår att kravet på prästexamen före prästvigning för den som valts till biskop ska tas bort. Detta föreslås ske genom tillägget av ett andra stycke i 31 kap. 5 § kyrkoordningen, vilket föreslås ange att trots bestämmelserna i första stycket får den som, enligt 8 kap. 12 § av kyrkostyrelsen, har fått ett bevis om utnämning till biskop vigas till präst utan att ha prövats i prästexamen. Kyrkostyrelsen menar att de nuvarande bestämmelserna innebär att det finns villkor för att biskopsvigas som Svenska kyrkans ansvarsnämnd inte prövar, nämligen godkänd prästexamen samt

efterföljande prästvigning. Kravet på att en prästvigning ska föregås av godkänd prästexamen kan också uppfattas som att domkapitlet ska göra ett slags överprövning av stiftets val av biskop vilket enligt kyrkostyrelsen inte bör förekomma, inte ens i formell mening. Det förhållandet att någon skulle kunna bli behörigförklarad av Svenska kyrkans ansvarsnämnd, väljas till biskop men sedan inte kunna biskopsvigas för att villkoren för att prövas i prästexamen inte är uppfyllda, eller för att personen inte har godkänts i prästexamen, visar enligt kyrkostyrelsen på att en ändring av regelverket behövs. Förslaget till ändring medför också att det nuvarande bakomliggande kravet på att ha den för präster fastställda utbildningen och praktiska tjänstgöringen, eller motsvarande kunskaper och erfarenheter, tas bort för den som har valts till biskop. Kyrkostyrelsen utgår dock från att personer som inte är prästvigda och nomineras till biskopskandidater även fortsättningsvis, också utan reglering, kommer att ha de kunskaper och erfarenheter som annars erfordras för att kunna prövas i prästexamen. Kyrkostyrelsen menar därför att det inte finns något hinder mot att föreslå den nu aktuella ändringen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt bilaga 1.

I kyrkostyrelsens skrivelse lämnas förslag avseende dels vissa administrativa frågor avseende biskopsval i 8 kap. kyrkoordningen, dels ett undantag från kravet på prästexamen före prästvigning för den som valts till biskop, i 31 kap. kyrkoordningen.

Det förslag om ändring i 31 kap. 5 § kyrkoordningen som kyrkostyrelsen lämnar innebär att kravet på prästexamen före prästvigning för den som valts till biskop ska tas bort. Läronämnden har i ett yttrande över skrivelsen framhållit att den som utnämns till biskop ska ha prövats avseende Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Kyrkorättsnämnden har i ett yttrande över skrivelsen lämnat ett förslag till en alternativ ordning, innebärande ett tillägg i 31 kap. 6 § kyrkoordningen med innebörden att den som har valts till biskop i ett stift får prövas i prästexamen trots att villkoren i paragrafens första stycke inte är uppfyllda.

Tillsyns- och uppdragsutskottet har, mot bakgrund av de yttranden som Lärorespektive Kyrkorättsnämnden lämnat, i ett yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse ifrågasatt om det är möjligt att vid årets kyrkomöte behandla ärendet.

Med hänvisning till vad som anförs i de nu nämnda yttrandena från Läronämnden och Kyrkorättsnämnden delar Organisationsutskottet Tillsyns- och uppdragsutskottets bedömning att frågan om undantag från kravet på prästexamen för den som valts till biskop behöver beredas ytterligare innan kyrkomötet kan ta ställning till en eventuell ändring i kyrkoordningen av det slag som kyrkostyrelsen nu föreslagit. Det är därför utskottets mening att kyrkostyrelsens förslag till ändring i 31 kap. kyrkoordningen inte ska bifallas.

Organisationsutskottet anser att de förslag som kyrkostyrelsen lämnar avseende ändringar i 8 kap. kyrkoordningen i sak är väl motiverade och därför bör genomföras.

Uppsala den 4 oktober 2019

På Organisationsutskottets vägnar

Per Lindberg, ordförande

Maria Adeteg, sekreterare

Beslutande: Per Lindberg, ordförande, Roberth Krantz, Mattias Benke, Tommy Eriksson, Maria Lagerman, Lars-Ola Dahlqvist, Sven Gunnar Persson, Anette Nordgren, Christina Hjelm, Håkan Widepalm, Eric Westroth, Olle Reichenberg, Olov Lindquist, Lars B Andersson och Irene Oskarsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Lars G Linder, Marie Johansson, Lars-Erik Lordh, Johnny Lundell, Victor Ramström, Benny Ahremerk Persson, Märta Brita Forsberg Svensson, Arnold Boström, Linda Lindberg, Margareta Karlsson, Stefan Aro och Marja Sandin-Wester.

Biskoparna Åsa Nyström och Karin Johannesson har deltagit i utskottets överläggningar.

Bilaga 1

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

O 2019:1
Bilaga 1

Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen

dels att 8 kap. 34 och 35 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny 8 kap. 33 a § och närmast före 8 kap. 33 a § en ny rubrik av följande lydelse,

dels att det närmast före 8 kap 33, 36 och 37 §§ ska införas nya rubriker som ska lyda "Grunder för bedömning av valsedlar", "Andra valomgång" respektive "Kungörelse".

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

Beräkning av andel röster

33 a §

När andelen röster som en kandidat har erhållit enligt 8 och 10 §§ räknas fram ska inte valsedlar som är ogiltiga enligt 34 § finnas med.

34 §

En valsedel är ogiltig om den har kännetecken som uppenbarligen har gjorts med avsikt.

En valsedel är ogiltig

1. om den har kännetecken som uppenbarligen har gjorts med avsikt eller

2. om det inte finns något namn på valsedeln.

35 §

Ett namn på en valsedel ska anses obefintligt om namnet avser en kandidat som inte har behörigförklarats av Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, är överstruket eller det inte klart framgår vem som avses.

Ett namn på en valsedel ska anses obefintligt om namnet avser en kandidat som inte har behörigförklarats av Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, är överstruket eller det inte klart framgår vem som avses. *I en andra valomgång ska ett namn anses obefintligt om det är ett annat än namnet på någon av de två personer mellan vilka valet står.*

Om valsedeln upptar flera namn, ska alla namn utom det första anses obefintliga.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2020.

Bilaga 2 Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut

Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen

dels att 8 kap. 34 och 35 §§ och 31 kap. 5 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny 8 kap. 33 a § och närmast före 8 kap. 33 a § en ny rubrik av följande lydelse,

dels att det närmast före 8 kap 33, 36 och 37 §§ ska införas nya rubriker som ska lyda ”Grunder för bedömning av valsedlar”, ”Andra valomgång” respektive ”Kungörelse”.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

Beräkning av andel röster

33 a §

När andelen röster som en kandidat har erhållit enligt 8 och 10 §§ räknas fram ska inte valsedlar som är ogiltiga enligt 34 § finnas med.

34 §

En valsedel är ogiltig om den har kännetecken som uppenbarligen har gjorts med avsikt.

En valsedel är ogiltig

- 1. om den har kännetecken som uppenbarligen har gjorts med avsikt eller*
- 2. om det inte finns något namn på valsedeln.*

35 §

Ett namn på en valsedel ska anses obefintligt om namnet avser en kandidat som inte har behörigförklarats av Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, är överstruket eller det inte klart framgår vem som avses.

Ett namn på en valsedel ska anses obefintligt om namnet avser en kandidat som inte har behörigförklarats av Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, är överstruket eller det inte klart framgår vem som avses. *I en andra valomgång ska ett namn anses obefintligt om det är ett annat än namnet på någon av de två personer mellan vilka valet står.*

Om valsedeln upptar flera namn, ska alla namn utom det första anses obefintliga.

31 kap.

O 2019:1
Bilaga 2

5 §

En biskop får till präst i Svenska kyrkan bara viga den som av domkapitlet har blivit godkänd i prästexamen.

Trots bestämmelserna i första stycket får den som enligt 8 kap. 12 § av kyrkostyrelsen har fått ett bevis om utnämning till biskop vigas till präst utan att ha prövats i prästexamen.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2020.

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2019:1y

Ändringar i kyrkoordningen

Läronämndens yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2019:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m.

Den som innehar uppdraget som biskop utövar tillsyn över Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Läronämnden menar därför att den som utnämns till biskop ska ha prövats avseende Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.

Uppsala den 29 augusti 2019

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Cecilia Nahnfeldt, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Karin Johannesson, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Susanne Rappmann, biskop Sören Dalevi, biskop Eva Nordung Byström, biskop Åsa Nyström, biskop Thomas Petersson, biskop Eva Brunne, Göran Eidevall, Marta Axner Ims, Margarethe Isberg, Håkan Möller, Jesper Svartvik och Mikael Winnige.

Kyrkomötet
Kyrkorättsnämndens yttrande 2019:3y

Ändringar i kyrkoordningen m.m.

Kyrkorättsnämndens yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2019:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 3 Vissa frågor om biskopsval, avsnitt 4 Direkta val, avsnitt 5 Beslutsfattande på distans och avsnitt 6 Övriga rättelser

De förslag som kyrkostyrelsen lägger fram i avsnittet om biskopsval har Kyrkorättsnämnden utifrån sitt uppdrag inga egentliga invändningar mot. Nämnden vill dock peka på att det är möjligt att göra en annan reglering om man för en person som har valts till biskop utan att vara präst vill ha kvar ordningen med prästexamen i likhet med vad som annars gäller vid prästvigning. En möjlighet är att göra ett tillägg i 31 kap. 6 § kyrkoordningen med innebörden att den som har valts till biskop i ett stift får provas i prästexamen trots att villkoren i paragrafens första stycke inte är uppfyllda.

Beträffande förslagen om beslutsfattande på distans noterar Kyrkorättsnämnden att bestämmelserna om att kyrkofullmäktiges och stiftsfullmäktiges sammanträden är offentliga blir av betydelse för hur de tekniska lösningarna utformas.

I övrigt har Kyrkorättsnämnden inget att erinra mot de föreslagna ändringarna i kyrkoordningen.

Uppsala den 2 september 2019

På Kyrkorättsnämndens vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Gunnar Edqvist, sekreterare

Närvarande ledamöter: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Stig Eriksson, Mattias Benke, Bengt Kjellgren, Manilla Bergström, Anna-Lena Järvstrand och Mats Törnered.

Biskop Eva Nordung Byström har deltagit i nämndens överläggningar.

Reservation

Inte heller jag har några egentliga invändningar mot förslagen som gäller biskopsval om än jag hade föredragit att andra stycket i 31 kap. 5 § kyrkoordningen gjordes beroende av lagakraftvunnet biskopsval istället för bevis om utnämning.

Däremot reserverar jag mig mot den föreslagna möjligheten till annan reglering innebärande att den som valts till biskop får provas i prästexamen. I likhet med kyrkostyrelsen finner jag det inte lämpligt att kravet på prästvigning ska föregås av godkänd prästexamen. Det framstår som både olämpligt och orimligt att domkapitlet ska göra en dylik prövning, en slags överprövning av stiftets val av biskop. Det måste dessutom kunna förutsättas att den biskop som ska utföra prästvigningen ifråga tar sitt ansvar och vägrar att viga någon som inte anses lämplig, men förhoppningsvis har den person

O 2019:1
Bilaga 4

som stiftet valt sådana förutsättningar som erfordras för att vigas, inte bara till biskop utan även till präst.

Anna-Lena Järvstrand

Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets yttrande 2019:1y

Vissa frågor om biskopsval

Till Organisationsutskottet

Tillsyns- och uppdragsutskottets yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2019:4, Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 3, Vissa frågor om biskopsval

Tillsyns- och uppdragsutskottet framhåller vikten av det Läronämnden yttrat över skrivelsen, KsSkr 2019:4, del 3, i Ln 2019:1y, att den som utnämns till biskop ska ha prövats avseende Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.

Utskottet anser även att det Kyrkorättsnämnden anger i sitt yttrande Kn 2019:3y är viktigt att beakta, där nämnden pekar på att det är möjligt att göra en annan reglering om man för en person som har valts till biskop utan att vara präst vill ha kvar ordningen med prästexamen i likhet med vad som annars gäller vid prästvigning. Nämnden anger närmare att en möjlighet är att göra ett tillägg i 31 kap. 6 § kyrkoordningen med innebörden att den som har valts till biskop i ett stift får prövas i prästexamen trots att villkoren i paragrafens första stycke inte är uppfyllda.

Tillsyns- och uppdragsutskottet har berett till kyrkomötet överlämnad verksamhetsberättelse för 2018 från Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar. Utskottet vill uppmärksamma Organisationsutskottet på att Ansvarsnämnden i sin verksamhetsberättelse under rubriken *Behov av översyn av vissa bestämmelser i kyrkoordningen m.m* anger följande.

Utifrån Ansvarsnämndens perspektiv väcker rättsavdelningens promemoria "Vissa frågor om biskopsval" (dnr Ks 2017-1160) frågor om den nuvarande nominerings- och valprocessen, som bör aktualisera en fördjupad översyn av aktuella bestämmelser i kyrkoordningen utöver vad som tagits upp i promemorian.

Biskopens centrala roll i Svenska kyrkan gör ordningen för rekrytering/utväljande till uppdraget som biskop särskilt betydelsefull. Valet av biskop utgör beslut såväl om antagning till uppdraget som biskop som om tillsättning av en specifik befattning som biskop. Här kan noteras en betydande skillnad i förhållande till vad som gäller de andra uppdragen inom kyrkan vigungstjänst, för vilka antagning förutsätter särskild prövning av varje kandidats kunskaper och lämplighet (31 kap. 7 § och 32 kap. 7 § kyrkoordningen), medan befattning som präst eller diakon tillsätts efter ansökning av den enskilde samt prövningsförfarande och beslut av respektive arbetsgivare inom Svenska kyrkan. För att tillförsäkra valförsamlingen bästa möjliga underlag framstår det angeläget att inför val av biskop tillförsäkra varje röstberättigad bästa möjliga underlag för att fatta ett väl informerat och övervägt beslut. Utöver tillgången till kandidaternas CV, utfrågningar och andra publicerade intervjuer bör deltagarna i beslutsförsamlingen enligt föreskrifter i kyrkoordningen tillförsäkras möjligheter att få del av underlag som är självklara vid andra tillsättningsförfaranden, såsom delaktighet i en närmare diskussion om de krav som kan ställas i förhållande till just denna tjänsts särskilda

karaktär och innehåll, samt tillfälle till dialog med kandidaterna, med
möjlighet till fördjupande frågor.

Med hänvisning till vad Läronämnden och Kyrkorättsnämnden har yttrat ifrågasätter
utskottet om det är möjligt att vid årets kyrkomöte behandla ärendet.

Uppsala den 3 oktober 2019

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Margareta Nisser-Larsson, ordförande

Anna Tronêt, sekreterare

Beslutande: Margareta Nisser-Larsson, ordförande, Maria Johansson-Berg, Roine
Olsson, Anna Forssell, Lars Risberg, Hans-Olof Andrén, Emma Hedlundh, Mattias
Rosenquist, Anna-Lena Carlsson, Stig Eriksson, Helena Elmqvist, Helena Nordvall,
Johan Blix, Linda Sjöo och Torbjörn Arvidsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Birgitta Eliasson, Sebastian Clausson, Linda
Isberg, Sten Janson, Birger Svensson, Julia Kronlid, Jonas Chongera, Hans Weichbrodt,
Anna Stenberg, Marcus Romedahl och Jan Björkman.

Biskoparna Johan Tyrberg och Susanne Rappmann har deltagit i utskottets överlägg-
ningar.

Kyrkomötet Organisationsutskottets betänkande 2019:2

Direkta val

Sammanfattning

I betänkandet behandlas kyrkostyrelsens skrivelse 2019:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 4, Direkta val. I skrivelsen föreslås vissa ändringar i kyrkoordningens bestämmelser om direkta val. Det föreslås bland annat att minst en röstningslokal inom varje valnämnds ansvarsområde ska på valdagen hållas öppen under samma tid som gäller som grundläggande minimikrav för vallokaler. Vidare föreslås att alla som röstar i kyrkovalen måste kunna styrka sin identitet. Det föreslås även att endast den som har sådan utbildning som behövs för uppdraget får utses till valförrättare eller röstmottagare. Därtill föreslås att det i kyrkoordningen uttryckligen ska framgå att antalet ersättare i valnämnden ska utgöra minst hälften av antalet ledamöter, att kyrkoherden ska ges närvarorätt på valnämndens sammanträden samt att det ska återinföras en uttrycklig reglering om att valnämnden ska ha tillgång till personal och övriga resurser i den omfattning som behövs för att nämnden ska kunna fullgöra sina uppgifter. Slutligen föreslås även några konsekvensändringar och justeringar i 38 kap. kyrkoordningen.

Utskottet tillstyrker förslagen i sin helhet.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2019:4, Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 4, Direkta val

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen, *bilaga 1*.

Yttrande från Kyrkorättsnämnden

Kyrkorättsnämnden har yttrat sig över kyrkostyrelsens skrivelse 2019:4 avsnitt 4 i Kn 2019:3y, *bilaga 2*.

Bakgrund

Kyrkostyrelsens skrivelse

Kyrkostyrelsens har sedan flera år tillbaka arbetat med frågor relaterade till ändringar i kyrkoordningens bestämmelser om direkta val i syfte att uppnå en mer ändamålsenlig

reglering. De förändringar som nu föreslås i kyrkoordningens kapitel 38 har utarbetats med anledning av uppdrag från kyrkomötet och mot bakgrund av erfarenheterna från 2017 års kyrkoval. Erfarenheterna från 2017 års kyrkoval finns dokumenterade i *Slutrapport Kyrkoval 2017* som tagits fram av kyrkostyrelsen. En del av de frågor som aktualiserats där behandlas också i skrivelsen. På den nationella nivån pågår, utöver de frågor som behandlas nedan i denna bakgrundsbeskrivning, ett fortsatt utredningsarbete avseende bland annat de av kyrkostyrelsens närmare bestämmelser som berör de direkta valen.

Öppethållande av röstningslokaler på valdagen m.m.

Av kyrkoordningen framgår att det ska finnas en vallokal i varje valdistrikt. På valdagen ska väljarna i första hand rösta i den vallokal som tillhör det valdistrikt där de finns upptagna i röstlängden. Vallokaler är enbart öppna på valdagen och ska då hållas öppna för röstning mellan klockan 18.00 och 20.00 samt minst fyra timmar mellan klockan 9.00 och 18.00. Därtill har väljare möjlighet att före eller under valdagen rösta i röstningslokaler. Under den period som röstning får ske ska det finnas minst en anordnad röstningslokal inom varje valnämnds ansvarsområde (församling som inte ingår i pastorat och pastorat). En röstningslokal ska hållas öppen för röstning minst två sammanhängande timmar och minst en röstningslokal inom varje valnämnds ansvarsområde ska därutöver hållas öppen mellan klockan 17.00 och 20.00 minst en dag vardera veckan. I övrigt är det upp till valnämnden att besluta om hur många röstningslokaler som ska finnas och när dessa ska vara öppna. På valdagen ska röstmottagningen i en röstningslokal avslutas i sådan tid att valsedlar kan lämnas i rätt vallokal före klockan 20.00 (38 kap. 48, 49, 51 och 51 a §§ kyrkoordningen).

I samband med 2017 års val framkom det att flertalet väljare som på valdagen begett sig till en röstningslokal inte kunnat avlägga någon röst, på grund av att röstningslokalen inte längre var öppen. Med anledning av den kritik som framförts efter föregående val anser kyrkostyrelsen att minimiöppetiderna för den obligatoriska röstningslokalen behöver utökas, för att på så sätt tillförsäkra att de väljare som inte har möjlighet att rösta i sin egen vallokal i stället kan rösta i en för väljaren närliggande röstningslokal under hela valdagen.

Kyrkostyrelsen föreslår att minst en röstningslokal inom varje valnämnds ansvarsområde ska hållas öppen under samma tid som gäller som grundläggande minimikrav för vallokaler. Detta betyder att en sådan obligatorisk röstningslokal på valdagen alltid ska hållas öppen för röstning mellan klockan 18.00 och 20.00 och därutöver minst fyra timmar mellan klockan 9.00 och 18.00. Från detta krav ska det inte kunna medges några inskränkningar eller undantag. Genom den föreslagna ändringen anpassas även kyrkoordningen till vad som gäller vid allmänna val.

Kyrkostyrelsen föreslår vidare att bestämmelsen i 38 kap. 51 a § fjärde stycket kyrkoordningen ska upphävas med anledning av ovanstående förslag om att utöka öppetiderna för röstningslokaler på valdagen. I nämnda bestämmelse anges att röstmottagningen i en röstningslokal under valdagen ska avslutas i sådan tid att valsedlar som ska ingå i den preliminära sammanräkningen i ett valdistrikt kan lämnas i rätt vallokal före klockan 20.00. Kyrkostyrelsen anser att det även fortsättningsvis är viktigt att så många valsedlar som möjligt lämnas från röstningslokaler till rätt vallokal i sådan tid att rösterna kan ingå i den preliminära sammanräkningen. Det bör dock överlämnas till kyrkostyrelsen att fortsatt överväga den närmare regleringen av förfarandet med överlämning av valsedlar från röstningslokaler till vallokaler respektive stiftsstyrelsen, i anslutning till de bestämmelser som redan finns om denna hantering (se 45 § SvKB 2015:15).

Det föreslås även att det införs ett krav på särskilda skäl för att stiftsstyrelsen ska kunna besluta om undantag från kravet på minimiöppethållande av röstningslokaler före valdagen. Samma krav ska enligt förslaget också gälla för att stiftsstyrelsen ska kunna medge undantag för andra röstningslokaler än den obligatoriska på valdagen.

Identitetskontroll vid röstning

Vid röstning i allmänna val gäller såväl vid röstning i vallokal som i röstningslokal, att väljare som inte är kända för röstmottagarna ska legitimera sig eller på annat sätt styrka sin identitet för att få avlägga sin röst (se 8 kap. 6 § vallagen [2005:837]). Något motsvarande krav finns dock inte i kyrkoordningen. Enligt kyrkoordningen gäller att den som röstar i en vallokal på valdagen *bör* ha med sig sitt röstkort. Den som inte har detta och som inte är känd för valförrättaren ska legitimera sig eller på annat sätt styrka sin identitet (38 kap 47 § kyrkoordningen). För att få rösta i en röstningslokal *ska* väljaren ha med sig sitt röstkort. Enligt rekommendationer i *Handbok för direkta val inom Svenska kyrkan* för 2017 års val behöver även en person som har med sig sitt röstkort kunna styrka sin identitet om den som tar emot rösten har fog för att anta att väljaren inte är den han eller hon utger sig för att vara. Detta anses gälla såväl vid röstning i vallokal som röstningslokal.

Kyrkostyrelsen föreslår att det införs ett krav på att den som röstar i kyrkovalet måste kunna styrka sin identitet. Utgångspunkten är att detta ska ske genom att väljaren visar en identitetshandling. För en person som saknar identitetshandling ska dock enligt förslaget någon annan kunna intyga väljarens identitet. Kyrkostyrelsen framhåller vidare att detaljbestämmelser om hur identitetskontrollen bland annat ska dokumenteras inte bör regleras i kyrkoordningen, utan i kyrkostyrelsens närmare bestämmelser. Kyrkostyrelsen menar att de skäl som låg till grund för förändringen av vallagen – att motverka valfusk och att stärka förtroendet för valsystemet – är bärande ur ett legitimitetsperspektiv även för kyrkans valsystem. I samband med 2017 års val inkom konkreta vittnesmål om både personer som röstat vid flera tillfällen genom att använda andras röstkort och personer som röstat med någon annans röstkort. Kyrkostyrelsen menar därför att det är angeläget att införa den nu aktuella ändringen.

Utbildningskrav för valförrättare och röstmottagare

Enligt kyrkoordningen är det stiftsstyrelsen som har det övergripande ansvaret för de direkta valen inom stiftet. Till sin hjälp har stiftsstyrelserna valnämnderna som ska biträda stiftet och i övrigt fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen eller i bestämmelser utfärdade av kyrkostyrelsen. Valförrättare och röstmottagare utses av valnämnden. Det finns enligt nuvarande ordning inga specifika kvalifikationskrav för att utses till valförrättare eller röstmottagare. Det saknas även närmare bestämmelser om ansvar för utbildning av valfunktionärer och valnämnder. I stället anses detta följa direkt av valnämndens och stiftsstyrelsernas respektive ansvar för de direkta valen.

Kyrkostyrelsen föreslår att det införs ett krav i kyrkoordningen om att de personer som utses till valförrättare och röstmottagare måste ha genomgått utbildning. Utbildningskravet ska enligt förslaget gälla inför varje val. Det bör dock enligt kyrkostyrelsen varken i kyrkoordningen eller i kyrkostyrelsens närmare bestämmelser införas några närmare krav på hur utbildningen för valförrättarna och röstmottagarna ska utformas. För att tillförsäkra att legitimiteten för valsystemet upprätthålls även på sikt, genom att kyrkoordningen tydligt ger uttryck för att de som arbetar med de direkta valen är väl insatta i de bestämmelser som gäller för val, föreslår kyrkostyrelsen vidare

att det ska införas en uttrycklig reglering om att det är stiftsstyrelsen som ansvarar för att utbilda valnämnderna.

Valnämndens sammansättning, resursfrågor och kyrkoherdens rätt att närvara vid sammanträden

Antalet ersättare i valnämnden

Ledamöter och ersättare i valnämnden väljs av kyrkofullmäktige för en period om fyra år, räknat från och med den 1 januari året efter valåret, och till det antal som fullmäktige bestämmer. Antalet ledamöter får dock inte vara färre än tre. Det finns dock ingen uttrycklig reglering om hur många ersättare som måste väljas, vilket enligt valadministrationen orsakat många frågor. Kyrkostyrelsen konstaterar att det är mycket angeläget att det under valets förberedelse och genomförande finns en beslutsför valnämnd i varje församling som inte ingår i pastorat, samt i varje pastorat. Mot bakgrund av detta föreslår kyrkostyrelsen att det uttryckligen ska framgå av kyrkoordningen att antalet ersättare i valnämnden ska vara minst hälften av antalet ledamöter. Då kyrkofullmäktige redan förrättat val till valnämnden för inestående mandatperiod behövs övergångsbestämmelser. Kyrkostyrelsen föreslår därför att den föreslagna ändringen ska tillämpas första gången när det nyvalda kyrkofullmäktige efter kyrkovalet 2021 förrättar val till valnämnd.

Valnämndens resurser

Att valnämnderna ges tillräckliga resurser, såväl ekonomiska som övriga, är av avgörande betydelse för att valnämnden och således den aktuella församlingen ska kunna fullgöra sin uppgift i de direkta kyrkliga valen. Detta ansvar åvilar ytterst den lokala enheten som sådan. Före år 2013 fanns det en bestämmelse i kyrkoordningen som stadgade att valnämnden skulle ha tillgång till personal i den omfattning som behövdes för att kunna fullgöra sina uppgifter och att kostnaden för valnämndens verksamhet skulle bestridas av församlingen eller samfälligheten. I samband med 2012 års strukturbeslut togs bestämmelsen bort mot bakgrund av att det som stod i bestämmelsen ansågs självklart. Några valnämnder har dock i den enkätundersökning som kyrkostyrelsen skickade ut efter 2017 års val beskrivit en problematik i att få erforderliga resurser för att kunna fullgöra sina uppgifter. Kyrkostyrelsen föreslår därför att det återinförs en bestämmelse, liknande den som fanns före år 2013, som anger att valnämnden ska ha tillgång till personal och övriga resurser i den omfattning som behövs för att nämnden ska kunna utföra sina uppgifter.

Kyrkoherdens närvarorätt i valnämnden

Av kyrkoordningen följer att kyrkoherden leder all verksamhet i församlingar och pastorat, vilket inkluderar församlingens eller pastoratets arbete med valets genomförande. Kyrkoherden har enligt nuvarande reglering ingen rätt att närvara vid valnämndens sammanträden. Däremot ska valnämnden samråda med kyrkoherden inför beslut om röstmottagningsställen. Frågan om att ge kyrkoherden närvarorätt i valnämnden har även tidigare varit föremål för övervägande i samband med 1999 års kyrkomöte då bestämmelserna om valnämnd infördes. Frågan kom även att behandlas vid 2002 års kyrkomöte med anledning av dels två motioner (2002:150 och 154) som inkommit, där motionärerna föreslog närvarorätt för kyrkoherden, dels att kyrkostyrelsen ansåg att det behövdes ett förtydligande i kyrkoordningen om att kyrkoherden inte hade någon närvarorätt (se KsSkr 2002:10 s. 34). Sedan bestämmelserna om valnämnden infördes och frågan om kyrkoherdens närvarorätt senast behandlades har

kyrkoherdens ställning – och därmed vederbörandes roll vid genomförandet av kyrkoval – förtydligats i kyrkoordningen, vilket framhållits inledningsvis. Kyrkoherden är genom sitt ledningsansvar enligt kyrkoordningen chef över de anställda som i praktiken genomför en stor del av arbetet med de direkta valen, varför det är angeläget att kyrkoherden ges reella förutsättningar att följa valnämndens arbete. Kyrkostyrelsen föreslår därför att det, utöver samrådskravet, ska anges i kyrkoordningen att kyrkoherden har rätt att närvara vid valnämndens sammanträden och delta i överläggningarna, men inte i besluten, samt rätt att få sin mening antecknad i protokollet (*särskild mening*).

Övriga frågor

Kandidatanmälningar ska numera göras elektroniskt. Med anledning av detta föreslår kyrkostyrelsen en ändring av 38 kap. 28 §, så att det där anges att förklaringen ska finnas när nomineringsgruppen registrerar kandidaten.

Vidare föreslår kyrkostyrelsen ett tillägg i 28 kap. 27 a § för att klargöra att samma formella krav på skriftlighet gäller vid en ansökan om ändring av en redan registrerad gruppbeteckning, som vid en nyregistrering.

Kyrkostyrelsen föreslår därtill en ändring av 38 kap. 48 § sjätte stycket, för att förtydliga att den som brevröstar genom bud i röstningslokal ska rösta samtidigt i alla de val som de vill delta i.

Vad gäller 38 kap. 22 och 52 §§ föreslår kyrkostyrelsen att bestämmelserna rättas så att det språkliga felet korrigeras respektive dubbelregleringen tas bort.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

Organisationsutskottet tillstyrker kyrkostyrelsens förslag om ändringar i kyrkoordningen. Utskottet anser att de förslag till ändringar i kyrkoordningen som kyrkostyrelsen för fram är angelägna och väl avvägda och därför bör genomföras. Det är vidare positivt att bestämmelserna om direkta val i tillämpliga delar anpassas till att överensstämma med vad som gäller i allmänna val. Utskottet vill dock understryka vikten av tydlig information till väljarna om vilka lokaler som på valdagen är röstningslokaler respektive vallokaler. Det är därför angeläget att det stödmaterial som ges ut till valnämnderna utformas på ett pedagogiskt sätt.

Uppsala den 2 oktober 2019

På Organisationsutskottets vägnar

Per Lindberg, ordförande

Kajsa Walleng, sekreterare

Beslutande: Per Lindberg, ordförande, Roberth Krantz, Mattias Benke, Tommy Eriksson, Maria Lagerman, Lars-Ola Dahlqvist, Sven Gunnar Persson, Anette Nordgren, Christina Hjelm, Håkan Widepalm, Arnold Boström, Olle Reichenberg, Elisabeth Kullenberg, Lars B Andersson och Irene Oskarsson.

O 2019:2

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Lars G Linder, Marie Johansson, Lars-Erik Lordh, Johnny Lundell, Victor Ramström, Inger Harlevi, Benny Ahremark Persson, Märta Brita Forsberg Svensson, Johnny Lilja, Margareta Karlsson, Stefan Aro, Olov Lindquist och Marja Sandin-Wester.

Biskoparna Karin Johannesson och Åsa Nyström har deltagit i utskottets överläggningar.

Bilaga 1

Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut

O 2019:2
Bilaga 1

Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen

dels att 38 kap. 2, 4, 5, 22, 27 a, 28, 47, 48, 51 a, 52, 53 och 56 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 38 kap. 4 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

38 kap.

2 §

Stiftsstyrelsen har det övergripande ansvaret för alla direkta val inom stiftet.

Stiftsstyrelsen har det övergripande ansvaret för alla direkta val inom stiftet *och för utbildning av valnämnderna.*

4 §

Ledamöter och ersättare i valnämnden väljs av kyrkofullmäktige till det antal som fullmäktige bestämmer. De väljs för fyra år, räknat från och med den 1 januari året efter valåret. Antalet ledamöter får inte vara mindre än tre.

Ledamöter och ersättare i valnämnden väljs av kyrkofullmäktige till det antal som fullmäktige bestämmer. De väljs för fyra år, räknat från och med den 1 januari året efter valåret. Antalet ledamöter får inte vara mindre än tre. *Antalet ersättare ska vara minst hälften av antalet ledamöter.*

Om en ändrad lokal struktur innebär att en ny församling som inte ingår i ett pastorat eller ett nytt pastorat bildas och interimisdelegerade har utsetts, ska interimisdelegerade snarast möjligt välja ledamöter till valnämnden och ersättare för dessa.

4 a §

Kyrkoherden har rätt att närvara vid valnämndens sammanträden och delta i överläggningarna, men inte i besluten, samt att få sin mening antecknad i protokollet (särskild mening).

5 §

Valnämnden ska ha tillgång till personal och övriga resurser i den omfattning som behövs för att nämnden ska kunna utföra sina uppgifter.

För valnämnden tillämpas bestämmelserna om kyrkorådet i 4 kap. 9–18 §§.

22 §

En beteckning som inte registreras för val till kyrkomötet men för val till stiftsfullmäktige i ett stift ska alltid innehålla stiftets namn i *nominativ* eller genitivform.

En beteckning som registreras bara för val till kyrkofullmäktige ska alltid innehålla församlingens eller pastoratets namn i nominativ- eller genitivform.

En beteckning som inte registreras för val till kyrkomötet men för val till stiftsfullmäktige i ett stift ska alltid innehålla stiftets namn i *nominativ-* eller genitivform.

27 a §

En ansökan om att ändra en registrerad gruppbeteckning får göras av nomineringsgruppens ombud. *Bestämmelserna i 22–27 §§ ska då tillämpas.*

En ansökan om att ändra en registrerad gruppbeteckning får göras av nomineringsgruppens ombud. *Ansökan ska vara skriftlig. Därutöver ska bestämmelserna i 22–27 §§ tillämpas.*

28 §

Andra än anmälda kandidater för registrerade nomineringsgrupper är inte valbara.

Kandidaterna ska skriftligen förklara att de gett nomineringsgruppen tillstånd att anmäla dem.

Förklaringen ska *skickas med anmälan* och senast ha inkommit till stiftsstyrelsen den dag en anmälan enligt 29 § tredje stycket eller 30 § andra stycket ska ha inkommit.

Förklaringen ska *finnas när nomineringsgruppen registrerar kandidaten* och senast ha inkommit till stiftsstyrelsen den dag en anmälan enligt 29 § tredje stycket eller 30 § andra stycket ska ha inkommit.

En nomineringsgrupp får inte anmäla mer än en lista på kandidater i varje valkrets till respektive val.

47 §

Väljare bör vid röstning i vallokalen ha med sig sitt röstkort. *De som inte har detta och som inte är kända för valförrättarna ska legitimera sig eller på annat sätt styrka sin identitet.*

Väljare bör vid röstning i vallokalen ha med sig sitt röstkort.

För att få rösta i en röstningslokal ska väljaren ha ett röstkort. Detta ska lämnas till röstmottagaren.

Den som vill brevrösta enligt 54 § ska lämna sitt röstkort tillsammans med valkuverten.

Väljare som inte är kända för valförrättarna eller röstmottagarna ska legitimera sig eller på annat sätt styrka sin identitet.

48 §

Röstning äger rum på röstmottagningsställen.

För varje valdistrikt ska det finnas en vallokal.

På valdagen röstar väljarna i första hand i vallokalen för det valdistrikt där de finns upptagna i röstlängden. De kan också före eller under valdagen rösta i röstningslokaler, när sådana har anordnats. Väljare får även brevrösta enligt bestämmelserna i 54–57 §§.

Under den period röstning får ske enligt 49 § ska minst en röstningslokal finnas i varje församling eller, om församlingen ingår i ett pastorat, i pastoratet enligt den lokala struktur som gäller den 1 januari året efter valåret.

Vid omval ska kyrkostyrelsen bestämma om det i den valkrets som valet gäller ska finnas röstningslokaler enligt fjärde stycket.

Väljare som *brevröstar eller* röstar i en röstningslokal ska rösta samtidigt i alla de val som de vill delta i. Väljare som röstar i en röstningslokal, *brevröstar genom postbefordran eller brevröstar genom bud i röstningslokal* ska rösta samtidigt i alla de val som de vill delta i.

51 a §

En röstningslokal ska alltid hållas öppen för röstning under minst två sammanhängande timmar.

I varje församling eller, om församlingen ingår i ett pastorat, i pastoratet ska en av de röstningslokaler som har anordnats vara öppen varje vardag *och valdagen* under den period som anges i 49 §. Denna lokal ska under samma period, utöver vad som anges i första stycket, även hålla öppet minst en dag vardera veckan mellan klockan 17.00 och 20.00.

I varje församling eller, om församlingen ingår i ett pastorat, i pastoratet ska en av de röstningslokaler som har anordnats vara öppen varje vardag under den period som anges i 49 §. Denna lokal ska under samma period, utöver vad som anges i första stycket, även hålla öppet minst en dag vardera veckan mellan klockan 17.00 och 20.00.

På valdagen ska en röstningslokal i varje församling eller, om församlingen ingår i ett pastorat, i pastoratet vara öppen för röstmottagning under den tid som enligt 51 § första stycket första och andra meningen gäller för röstning i en vallokal. Röstmottagningen avslutas klockan 20.00.

Valnämnden ska besluta vilka öppettider som i övrigt ska gälla för röstningslokalerna inom dess område.

Röstmottagningen i en röstningslokal under valdagen ska avslutas i sådan tid att valsedlar som ska ingå i den preliminära sammanräkningen i ett valdistrikt inom den egna valnämndens ansvarsområde kan lämnas i rätt vallokal före klockan 20.00.

Stiftsstyrelsen får på begäran av valnämnden i ett enskilt fall besluta om undantag från första och andra styckena. Stiftsstyrelsen får på begäran av valnämnden i ett enskilt fall besluta om undantag från första och andra styckena om det finns särskilda skäl.

52 §

I en vallokal ska det finnas grupp- och kandidatförteckningar enligt 31 § för de valkretsar som valdistriktet hör till. Där ska också finnas blanka valsedlar för vart och ett av valen.

Sådana förteckningar och valsedlar ska också finnas i röstningslokaler.

I en röstningslokal ska det också vara möjligt för väljare att ta del av grupp- och kandidatförteckningarna för den valkrets där väljaren är röstberättigad. *Där ska också finnas blanka valseدلar för vart och ett av valen.*

I en röstningslokal ska det också vara möjligt för väljare att ta del av grupp- och kandidatförteckningarna för den valkrets där väljaren är röstberättigad.

53 §

Valnämnden ska utse valförrättare och röstmottagare.

Som valförrättare eller röstmottagare får endast utses den som inför varje val har fått sådan utbildning som behövs för uppdraget.

56 §

Vid brevröstning genom bud ska bestämmelserna i 54 § första och andra styckena tillämpas.

Väljare som inte är kända för budet ska legitimera sig eller på annat sätt styrka sin identitet. Om de inte gör det, får budet inte ta emot brevrösten.

Budet ska lämna ytterkuvertet för brevröst i väljarens vallokal. Brevrösten får också lämnas i en röstningslokal i den församling som väljaren tillhör eller i det pastorat som församlingen ingår i.

När brevrösten lämnas ska budet anteckna sitt namn, sitt personnummer och sin adress samt skriftligen intyga att väljaren skrivit under försäkran och att han eller hon inte känner till något som gör att innehållet i försäkran inte är riktigt.

När brevrösten lämnas ska budet anteckna sitt namn, sitt personnummer och sin adress samt skriftligen intyga

– att väljaren är känd eller har legitimerat sig eller på annat sätt styrkt sin identitet,

– att väljaren har skrivit under försäkran, och

– att han eller hon inte känner till något som gör att innehållet i försäkran inte är riktigt.

-
1. Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2020.
 2. Ändringen i 38 kap. 4 § ska tillämpas första gången när det nyvalda kyrkofullmäktige, efter kyrkovalet år 2021, förrättar val till valnämnden.

Kyrkomötet
Kyrkorättsnämndens yttrande 2019:3y

Ändringar i kyrkoordningen m.m.

Kyrkorättsnämndens yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2019:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 3 Vissa frågor om biskopsval, avsnitt 4 Direkta val, avsnitt 5 Beslutsfattande på distans och avsnitt 6 Övriga rättelser

De förslag som kyrkostyrelsen lägger fram i avsnittet om biskopsval har Kyrkorättsnämnden utifrån sitt uppdrag inga egentliga invändningar mot. Nämnden vill dock peka på att det är möjligt att göra en annan reglering om man för en person som har valts till biskop utan att vara präst vill ha kvar ordningen med prästexamen i likhet med vad som annars gäller vid prästvigning. En möjlighet är att göra ett tillägg i 31 kap. 6 § kyrkoordningen med innebörden att den som har valts till biskop i ett stift får provas i prästexamen trots att villkoren i paragrafens första stycke inte är uppfyllda.

Beträffande förslagen om beslutsfattande på distans noterar Kyrkorättsnämnden att bestämmelserna om att kyrkofullmäktiges och stiftsfullmäktiges sammanträden är offentliga blir av betydelse för hur de tekniska lösningarna utformas.

I övrigt har Kyrkorättsnämnden inget att erinra mot de föreslagna ändringarna i kyrkoordningen.

Uppsala den 2 september 2019

På Kyrkorättsnämndens vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Gunnar Edqvist, sekreterare

Närvarande ledamöter: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Stig Eriksson, Mattias Benke, Bengt Kjellgren, Manilla Bergström, Anna-Lena Järvstrand och Mats Törnered.

Biskop Eva Nordung Byström har deltagit i nämndens överläggningar.

Kyrkomötet
Organisationsutskottets betänkande 2019:3

Beslutsfattande på distans m.m.

Sammanfattning

I betänkandet behandlas kyrkostyrelsens skrivelse 2019:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 5, Beslutsfattande på distans, och avsnitt 6, Övriga rättelser. I avsnitt 5 föreslås att det i kyrkoordningen och i kyrkostyrelsens instruktion ska införas bestämmelser som möjliggör deltagande i beslutsfattande på distans i sammanträden med beslutande och verkställande organ, exklusive kyrkomötet. I avsnitt 6 föreslås rättelser i kyrkoordningen. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2020.

Utskottet föreslår kyrkomötet att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen och Kyrkomötets beslut (SvKB 1999:4) om Instruktion för kyrkostyrelsen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen,
2. anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkomötets beslut (SvKB 1999:4) om Instruktion för kyrkostyrelsen.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2019:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 5, Beslutsfattande på distans

Kyrkomötet beslutar att

1. anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen, *bilaga 1*,
2. anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkomötets beslut (SvKB 1999:4) om Instruktion för kyrkostyrelsen, *bilaga 2*.

Kyrkostyrelsens skrivelse 2019:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 6, Övriga rättelser

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen, *bilaga 3*.

Yttrande från Kyrkorättsnämnden

Kyrkorättsnämnden har yttrat sig över kyrkostyrelsens skrivelse 2019:4 avsnitt 5 i Kn 2019:3y, *bilaga 4*.

Bakgrund

Gällande bestämmelser

Bestämmelser om beslutsfattande i beslutande organ, kyrkomötet undantaget, finns huvudsakligen i 3 kap. kyrkoordningen och genom hänvisningsbestämmelser till detta kapitel. Beslutande organ, utöver kyrkomötet, är kyrko- och stiftsfullmäktige samt interimis-, församlings- och begravningsdelegerade. Bestämmelser om beslutsfattande i verkställande organ finns huvudsakligen i 4 kap. kyrkoordningen och genom hänvisningsbestämmelser till detta kapitel. Verkställande organ är kyrko- och församlingsråd, stifts-, kyrko- och interimisstyrelse samt val- och tillsättningsnämnd samt nämnd i ett stift. I kyrkostyrelsens skrivelse finns en mer utförlig redogörelse för dessa bestämmelser (KsSkr 2019:4 s. 77 ff.).

Ärendets beredning

Kyrkostyrelsen uppdrog under senhösten 2018 åt kyrkokansliet att utarbeta ett förslag till ändringar i kyrkoordningen som möjliggör beslutsfattande på distans via videokonferens för beslutande och verkställande organ inom Svenska kyrkan, med undantag av kyrkomötet. I uppdraget ingick inte att genomföra en analys eller översyn av de bestämmelser som gäller för domkapitel och nämnder på den nationella nivån eller andra former av beslutsfattande. I en inom kyrkokansliet upprättad promemoria – *Beslutsfattande på distans* – föreslogs sådana ändringar. Promemorian har remissbehandlats.

Kyrkostyrelsen har under året även uppmärksammat behov av rättelser i några av bestämmelserna i kyrkoordningen.

Kyrkostyrelsens skrivelse

Beslutsfattande på distans

Beslut i beslutande och verkställande organ inom Svenska kyrkan fattas genom en s.k. kollektiv (eller parlamentarisk) beslutsform. Det innebär att besluten fattas av jämbördiga ledamöter i grupp som är i majoritet. Till detta finns regler som anger att ett visst antal av ledamöterna måste vara närvarande för att organet ska kunna fatta beslut, det vill säga vara beslutsfört. Den kollektiva beslutsformen används även vid beslutsfattande i riksdagen och i beslutande och verkställande organ i kommuner. Kyrkoordningens bestämmelser om beslutsfattande för dessa organ bygger huvudsakligen på den tidigare kyrkolagen (1992:300), som i sin tur överensstämde med den kommunalrättsliga regleringen.

Kyrkostyrelsen konstaterar att kyrkoordningens bestämmelse om beslutsfattande härstammar från den tidigare kommunalrättsliga regleringen och att det därför är brukligt att söka ledning i kommunallagens förarbeten när inomkyrkliga förarbeten eller praxis inte ger vägledning när bestämmelser av detta slag ska tolkas. När det gäller distansdeltagande i sammanträden finns inte några sådana inomkyrkliga förarbeten och bestämmelserna är till största del identiska med den kommunallag som gällde vid tidpunkten för kyrkoordningens tillkomst. Kyrkoordningens bestämmelser kan i detta avseende tolkas med utgångspunkt i kommunalrätten.

Den kollektiva beslutsformen förutsätter att ledamöterna sammanträder och överlägger med varandra. Förenklingar av förfarandet genom att till exempel hålla ett telefonsammanträde, låta ett förslag till beslut cirkulera bland ledamöterna för skriftligt godkännande (beslut ”per capsulam”), eller skicka ut förslag till beslut som anses godkänt om ingen invänder mot beslutet inom viss tid, anses inte tillåtet utan uttryckligt rättsligt stöd. I de fall beslutsfattande förutsätter överläggning mellan

närvarande ledamöter före beslut anses det inte heller utan uttryckligt stöd möjligt att en ledamot formellt anses närvarande på annat sätt än att fysiskt befinna sig på den plats där sammanträdet äger rum. I kommunallagen har därför införts vissa regler som möjliggjort beslutsfattande på distans i vissa fall (se vidare KsSkr 2019:4 s. 75 f.).

För att beslutsfattande i kyrkliga beslutande och verkställande organ ska vara tillåtet med någon ledamot formellt närvarande på distans krävs, enligt kyrkostyrelsen, att det i kyrkoordningen införs uttryckliga bestämmelser som reglerar att det är möjligt. På grund av den redan befintliga nära kopplingen till kommunallagen bör dock den kommunalrättsliga regleringen också kunna utgöra grunden för utformningen av en motsvarande bestämmelse i kyrkoordningen, förutsatt att det inte av någon anledning finns sakligt motiverade skäl att avvika från den kommunalrättsliga regleringen.

De förslag som kyrkostyrelsen lämnar är inte avsedda att förändra grunderna för hur sammanträden i beslutande och verkställande organ genomförs. Huvudregeln ska fortsatt vara att sammanträden genomförs med ledamöter fysiskt närvarande på den fysiska plats där sammanträdet äger rum. De regler som föreslås är en kompletterande möjlighet för ett beslutsfattande som annars överhuvudtaget inte hade kommit till stånd, eller för de fall där deltagandet på distans på ett väsentligt sätt förbättrar någon enstaka ledamots möjlighet till deltagande.

Kyrkostyrelsen föreslår att följande förutsättningar ska gälla för distansdeltagandet.

Möjligheten att låta ledamöter (inkl. tjänstgörande ersättare) delta på distans ska finnas för alla beslutande och verkställande organ på lokal- och stiftsnivå samt kyrkostyrelsen. Några krav på tekniska lösningar bör inte finnas i kyrkoordningen. I kyrkoordningen bör i stället, med beaktande av den lokala självstyrelsen, endast anges grunderna för deltagandet på distans. Den första grunden för att möjliggöra detta bör vara att respektive beslutande organ, inom ramen för kyrkoordningens gränser, bestämt i vilken utsträckning som beslutsfattande på distans ska vara tillåtet för det beslutande organet självt eller något av dess verkställande organ. Ordföranden för ett sammanträde har dock ett särskilt ansvar för genomförandet av mötet, inklusive ordningen, varför ordföranden alltid ska vara fysiskt närvarande på den fysiska plats där ett sammanträde äger rum. De övriga grunderna för deltagande på distans bör utformas utifrån den grundläggande utgångspunkten att ett deltagande på distans så långt som möjligt ska likna en situation med fysisk närvaro. Detta innebär att deltagandet måste ske genom *ljud och bildöverföring i realtid* och på ett sådant sätt att *samtliga deltagare kan se och höra varandra och delta på lika villkor*. Dessa grunder är förutsättningar och således krav för att en ledamot som inte befinner sig fysiskt i sammanträdeslokalen ska kvalificera sig som närvarande fastän på distans. Uppfylls inte villkoren kan personen inte anses vara närvarande och ett pågående sammanträde kan behöva avbrytas.

I de överväganden som måste göras för att säkerställa att grunderna för att distansdeltagande ska kunna tillåtas inkluderas, enligt kyrkostyrelsen, bl.a. att säkerställa att information överförs och i övrigt hanteras på ett sätt som innebär att endast behöriga personer tar del av informationen. Det är inte minst viktigt när det på ett sammanträde hanteras material som omfattas av sekretess eller innefattar en överföring av känsliga personuppgifter och då träffas av gällande dataskyddslagstiftning. Kyrkostyrelsen understryker att kraven på den tekniska utrustningen kan variera bland annat beroende på typ av ärende och antalet ledamöter som deltar på distans. Det är alltid ytterst en fråga för lokala bedömningar om de tekniska lösningar som finns tillgängliga uppfyller de krav som vid varje tidpunkt ställs för att medge distansnärvaro vid det aktuella sammanträdet.

För kyrkostyrelsen bör det, enligt kyrkostyrelsen, införas bestämmelser om deltagande på distans i kyrkostyrelsens instruktion. Deltagande ska ske enligt samma

grunder som för verkställande organ på den lokala nivån och i stiftet, med tillägget att det också ska anges i vilken utsträckning sådant deltagande får ske. Deltagande på distans får endast ske om det finns särskilda skäl och i lokaler som är så beskaffade att obehöriga inte kan ta del av sammanträdeshandlingar, bild eller ljud.

För de organ som regleras genom bemyndiganden till kyrkostyrelsen, till exempel de beslutande och verkställande organen i kyrkliga samfundigheter för särskilda uppgifter, avser kyrkostyrelsen att reglera motsvarande förutsättningar för distansdeltagande som föreslås anges i kyrkoordningen. Detta gäller under förutsättning att det i kyrkoordningen införs sådana bestämmelser.

Kyrkostyrelsens instruktion kan i sig utgöra ett stödmaterial i form av exempel för de beslut som andra beslutande organ behöver fatta avseende sina verkställande organ. På grund av den stora likheten med kommunallagens regler kan även stödmaterial som utformats avseende detta i viss omfattning användas även vid tillämpning av kyrkoordningens bestämmelser.

Kyrkostyrelsen avser också att genom nationellt upphandlade avtal, eller att delar av en teknisk lösning skulle kunna ingå i en framtida för hela kyrkan gemensam digital arbetsplats, erbjuda tillgång till tekniska lösningar som skulle kunna uppfylla de krav som ställs för deltagande på distans i vissa situationer.

Övrigt och rättelser

Kyrkostyrelsen föreslår att ordet ”beslutför” i kyrkoordningen och sammansättningar av detta ord ersätts med ”beslutsför” (KsSkr 2019:4 s. 92 f.). Styrelsen föreslår även rättelser i en bestämmelse om stiftets nämnder, av en felaktig hänvisning och av ett namn på en myndighet (KsSkr 2019:4 s. 98 f.)

Utskottets överväganden

Kyrkostyrelsens skrivelse 2019:4, avsnitt 5

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att

1. anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.
2. anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i Kyrkomötets beslut (SvKB 1999:4) om Instruktion för kyrkostyrelsen.

Organisationsutskottet välkomnar kyrkostyrelsens förslag och konstaterar att deltagande i olika former av möten på distans redan i dag är vanligt förekommande i allt högre grad, såväl inom Svenska kyrkan som i samhället i övrigt. Det är därför angeläget att det i kyrkoordningen införs bestämmelser som även möjliggör beslutsfattande på distans i beslutande och verkställande organ. Detta inte minst med beaktande av den organisatoriska utveckling som sker inom kyrkan, med exempelvis allt större församlingar och pastorat. Utskottet konstaterar vidare med tillfredsställelse att förslaget, i likhet med vad kyrkostyrelsen har anfört, kan antas medföra positiva hållbarhetseffekter. I det fortsatta arbetet med beslutsfattande på distans är det, enligt utskottet, även värdefullt att lyfta goda exempel och att beakta de erfarenheter som finns av att arbeta med sammanträden på distans, t.ex. från Luleå stift och Svenska kyrkan i utlandet.

Utskottet vill särskilt framhålla följande. De bestämmelser som kyrkostyrelsen föreslår anger under vilka förutsättningar som någon får delta i beslutsfattande på distans, men inte i sammanträdet i sig. I beslutsfattandet deltar enbart ledamöter, en term som inkluderar tjänstgörande ersättare. Icke tjänstgörande ersättare deltar inte i det formella beslutsfattandet, men kan ändå delta i ett sammanträde som sådant.

Utskottet konstaterar att det, varken i kyrkoordningen eller i det förslag som kyrkostyrelsen lämnar, finns några hinder mot att låta en icke tjänstgörande ersättare på distans lyssna till det som sägs eller yttra sig, under de förutsättningar som respektive organ har beslutat. Det finns således, enligt utskottet, möjlighet att vid sidan av reglerna om beslutsfattande på distans också låta icke tjänstgörande ersättare delta i sammanträden på distans på ett motsvarande sätt och synliggöra denna närvaro t.ex. genom anteckningar i protokollet.

Kyrkostyrelsens skrivelse 2019:4, avsnitt 6

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

Organisationsutskottet tillstyrker de av kyrkostyrelsen föreslagna rättelserna i kyrkoordningen.

Uppsala den 3 oktober 2019

På Organisationsutskottets vägnar

Per Lindberg, ordförande

Migelle Wikström, sekreterare

Beslutande: Per Lindberg, ordförande, Roberth Krantz, Mattias Benke, Tommy Eriksson, Maria Lagerman, Lars-Ola Dahlqvist, Sven Gunnar Persson, Anette Nordgren, Christina Hjelm, Håkan Widepalm, Eric Westroth, Olle Reichenberg, Elisabeth Kullenberg, Lars B Andersson och Irene Oskarsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Lars G Linder, Marie Johansson, Lars-Erik Lordh, Johnny Lundell, Victor Ramström, Benny Ahremark Persson, Märta Brita Forsberg Svensson, Arnold Boström, Linda Lindberg, Johnny Lilja, Margareta Karlsson, Stefan Aro, Olov Lindquist och Marja Sandin-Wester.

Biskoparna Karin Johannesson och Åsa Nyström har deltagit i utskottets överläggningar.

Bilaga 1

Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut

Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen

dels att 4 kap. 27 §, 7 kap. 15 § och 34 kap. 12 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 3 kap. 17 §, 4 kap. 15 § och 9 kap. 5 § ska lyda ”Beslutsförhet”,

dels att ordet ”beslutfört” i 3 kap. 19 § och 9 kap. 5 § ska ersättas med ”beslutsfört” och ordet ”beslutför” i 14 kap. 4 §, 15 kap. 4 § och 16 kap. 4 § ska ersättas med ”beslutsför”,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 3 kap. 17 a § och 4 kap. 15 a §, och närmast före 3 kap. 17 a § och 4 kap. 15 a § nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

Deltagande på distans

17 a §

Ledamöter får delta i kyrkofullmäktiges sammanträden på distans, om fullmäktige har beslutat det och det sker genom ljud- och bildöverföring i realtid och på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra och delta på lika villkor. Den som är ordförande för sammanträdet får inte delta på distans.

Om fullmäktige beslutar att ledamöter får delta i fullmäktiges sammanträden på distans, ska det också anges i vilken utsträckning sådant deltagande får ske.

En ledamot som deltar på distans ska anses vara närvarande vid fullmäktiges sammanträde.

4 kap.

O 2019:3
Bilaga 1

Deltagande på distans

15 a §

Kyrkofullmäktige beslutar om och i vilken utsträckning ledamöter får delta i kyrkorådets sammanträden på distans. Deltagande på distans ska ske på det sätt som anges i 3 kap. 17 a § första stycket.

En ledamot som deltar på distans ska anses vara närvarande vid rådets sammanträde.

27 §

Följande bestämmelser om kyrkorådet ska tillämpas på församlingsrådet:

- 9 § om när uppdragen upphör efter omval,
- 10 § om fyllnadsval,
- 12 § om tillfällig ordförande,
- 13 § om när sammanträdena ska hållas,
- 14 § om ersättarnas tjänstgöring,
- 15 § om *beslutförhet*,
 - 15 § om *beslutsförhet*,
 - 15 a § om *deltagande på distans*,
- 16 och 17 §§ om jäv, och
- 18 § om ärendenas avgörande och protokollet.

Tillkännagivande om protokollsjustering ska anslås på församlingens anslagstavla eller, om församlingen inte har en egen anslagstavla, på pastoratets anslagstavla.

7 kap.

15 §

Följande bestämmelser om kyrkorådet ska tillämpas på stiftsstyrelsen och stiftets nämnder:

- 4 kap. 7 § om närvarorätt vid sammanträden,
- 4 kap. 9 § om vad som sker efter ett omval eller en ny sammanräkning,
- 4 kap. 10 § om fyllnadsval,
- 4 kap. 12 § första stycket om tillfällig ordförande,
- 4 kap. 13 § om när sammanträdena ska hållas,
- 4 kap. 14 § om ersättarnas tjänstgöring,
- 4 kap. 15 § om *beslutförhet*,
 - 4 kap. 15 § om *beslutsförhet*,
 - 4 kap. 15 a § om *deltagande på distans*,
- 4 kap. 16 och 17 §§ om jäv, och
- 4 kap. 18 § om ärendenas avgörande och protokoll.

Då ska följande gälla:

1. Bestämmelserna om kyrkofullmäktige och kyrkoråd ska avse *stiftsfullmäktige och stiftsstyrelsen*.
 - 1. Bestämmelserna om kyrkofullmäktige ska avse *stiftsfullmäktige och bestämmelserna om kyrkoråd* ska avse *stiftsstyrelsen och stiftets nämnder*.
2. Bestämmelserna om närvaro- och yttranderätt för kyrkoherden ska avse biskopen och, när han eller hon har förhinder, domprosten.
3. Kungörelser och tillkännagivanden ska anslås på stiftets anslagstavla.

4. Stiftsstyrelsen får begära upplysningar från kyrkoråden och församlingsråden när det behövs för att stiftsstyrelsen och nämnderna ska kunna fullgöra sina uppgifter

4. Stiftsstyrelsen *och stiftets nämnder* får begära upplysningar från kyrkoråden och församlingsråden när det behövs för att stiftsstyrelsen och nämnderna ska kunna fullgöra sina uppgifter

34 kap.

12 §

En befattning som domprost ska tillsättas av en tillsättningsnämnd.

Biskopen är ordförande i tillsättningsnämnden. Nämnden utser bland sina valda ledamöter en vice ordförande.

Stiftsstyrelsen utser tre ledamöter i tillsättningsnämnden. Domkyrkoförsamlingens kyrkoråd utser tre ledamöter i nämnden. Om domkyrkoförsamlingen ingår i ett pastorat utser i stället pastoratets kyrkoråd tre ledamöter i nämnden. Om en ändring i den lokala strukturen som omfattar domkyrkoförsamling har beslutats och interimisdelegerade har utsetts ska interimisstyrelsen istället för kyrkorådet utse ledamöter i tillsättningsnämnden. För ledamöterna utses lika många ersättare. Stiftsstyrelsen utser även en ersättare för biskopen som ledamot.

Ledamöter och ersättare i tillsättningsnämnden ska väljas bland ledamöter och ersättare i det organ som förrättar valet.

Följande bestämmelser om kyrkorådet ska i tillämpliga delar gälla för tillsättningsnämnden:

- 4 kap. 13 § om när sammanträdena ska hållas,
- 4 kap. 14 § om ersättarnas tjänstgöring,
- 4 kap. 15 § om *beslutförhet*,
- 4 kap. 15 § om *beslutsförhet*,
- 4 kap. 15 a § om *deltagande på distans*,
- 4 kap. 16 och 17 §§ om jäv, och
- 4 kap. 18 § om ärendenas avgörande och protokollet.

Beslut om deltagande på distans enligt 4 kap. 15 a § fattas av stiftsfullmäktige.

Kungörelser och tillkännagivanden ska anslås på domkyrkoförsamlingens eller, om domkyrkoförsamlingen ingår i ett pastorat, pastoratets anslagstavla.

Inför beslut om uppsägning, avskedande eller omplacering och beslut om disciplinär åtgärd som avser domprost ska, innan ansökan görs om befogenhetsprövning enligt 31 kap. 14 §, kyrkorådet samråda med stiftsstyrelsen.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2020.

Bilaga 2

Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut

O 2019:3
Bilaga 2

Förslag till ändringar i kyrkomötets beslut (SvKB 1999:4) om Instruktion för kyrkostyrelsen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkomötets beslut (SvKB 1999:4) om Instruktion för kyrkostyrelsen

dels att rubriken närmast före 5 § ska sättas närmast före 6 §,

dels att det ska införas en ny rubrik närmast före 5 § med lydelse "Beslutsförhet",

dels att det ska införas en ny paragraf, 5 a §, och närmast före 5 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Deltagande på distans

5 a §

Kyrkostyrelsen får, om särskilda skäl föreligger, sammanträda med ledamöter närvarande på distans. Sådant sammanträde får endast äga rum om ljud- och bildöverföring sker i realtid och på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra på lika villkor. Lokaler där deltagande i sådant sammanträde sker ska vara så beskaffade att inte obehöriga kan ta del av sammanträdeshandlingar, bild eller ljud.

Ledamot som önskar delta på distans ska, senast det antal dagar som kyrkostyrelsen bestämt, i förväg anmäla detta till kyrkokansliet. Ordföranden avgör om närvaro får ske på distans.

Den som är ordförande för sammanträdet ska alltid vara närvarande på den plats där sammanträdet hålls.

Kyrkostyrelsen får bestämma vad som närmare ska gälla om deltagande på distans i styrelsen.

En ledamot som deltar på distans ska anses vara närvarande vid styrelsens sammanträde.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2020.

Bilaga 3 Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut

Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen att 37 kap. 37 § och 57 kap. 5 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

37 kap.

37 §

Innan namnet på en territoriell församling eller ett pastorat fastställs ska *Språk- och folkminnesinstitutet* samt Lantmäteriet beredas tillfälle att yttra sig.

Innan namnet på en territoriell församling eller ett pastorat fastställs ska *Institutet för språk och folkminnen* samt Lantmäteriet beredas tillfälle att yttra sig.

57 kap.

5 §

För varje församling ska det finnas en församlingsinstruktion. Församlingar som ingår i ett pastorat ska ha en gemensam församlingsinstruktion. Förslag till församlingsinstruktion ska utarbetas av kyrkoherden och kyrkorådet i samråd med domkapitlet. När det gäller en gemensam församlingsinstruktion ska kyrkorådet även samråda med församlingsråden inom pastoratet. Instruktionen ska innehålla

1. de regler för församlingen och församlingens verksamhet som domkapitlet får besluta enligt bestämmelser i denna kyrkoordning,

2. ett pastoralt program för församlingens grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. I det pastorala programmet ska även behandlas dels församlingens verksamhet på de andra språk än svenska som behöver användas för att församlingen ska kunna fullgöra sin grundläggande uppgift dels barnets perspektiv utifrån en barnkonsekvensanalys.

När det finns flera kyrkor i en församling ska redovisas hur dessa i huvudsak används.

Utöver vad som sägs i första och andra styckena ska i en gemensam församlingsinstruktion för församlingarna i ett pastorat även redovisas hur ansvaret för församlingens grundläggande uppgift är fördelat mellan församlingarna och pastoratet. Där ska också redovisas hur de befattningar som präst som ska finnas inrättade enligt 37 kap. 18 § i huvudsak disponeras.

Utöver vad som sägs i första och andra styckena ska i en gemensam församlingsinstruktion för församlingarna i ett pastorat även redovisas hur ansvaret för församlingens grundläggande uppgift är fördelat mellan församlingarna och pastoratet. Där ska också redovisas hur de befattningar som präst som ska finnas inrättade enligt 37 kap. 19 § i huvudsak disponeras.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2020.

Kyrkomötet
Kyrkorättsnämndens yttrande 2019:3y

Ändringar i kyrkoordningen m.m.

Kyrkorättsnämndens yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2019:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 3 Vissa frågor om biskopsval, avsnitt 4 Direkta val, avsnitt 5 Beslutsfattande på distans och avsnitt 6 Övriga rättelser

De förslag som kyrkostyrelsen lägger fram i avsnittet om biskopsval har Kyrkorättsnämnden utifrån sitt uppdrag inga egentliga invändningar mot. Nämnden vill dock peka på att det är möjligt att göra en annan reglering om man för en person som har valts till biskop utan att vara präst vill ha kvar ordningen med prästexamen i likhet med vad som annars gäller vid prästvigning. En möjlighet är att göra ett tillägg i 31 kap. 6 § kyrkoordningen med innebörden att den som har valts till biskop i ett stift får provas i prästexamen trots att villkoren i paragrafens första stycke inte är uppfyllda.

Beträffande förslagen om beslutsfattande på distans noterar Kyrkorättsnämnden att bestämmelserna om att kyrkofullmäktiges och stiftsfullmäktiges sammanträden är offentliga blir av betydelse för hur de tekniska lösningarna utformas.

I övrigt har Kyrkorättsnämnden inget att erinra mot de föreslagna ändringarna i kyrkoordningen.

Uppsala den 2 september 2019

På Kyrkorättsnämndens vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Gunnar Edqvist, sekreterare

Närvarande ledamöter: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Stig Eriksson, Mattias Benke, Bengt Kjellgren, Manilla Bergström, Anna-Lena Järvstrand och Mats Törnered.

Biskop Eva Nordung Byström har deltagit i nämndens överläggningar.

Kyrkomötet
Organisationsutskottets betänkande 2019:4

Tematiskt kyrkomöte 2019 – Undervisning

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar Organisationsutskottet kyrkostyrelsens skrivelse 2019:5 Tematiskt kyrkomöte 2019 – Undervisning, beslutspunkt 3, att kyrkostyrelsen i sitt framtida strategiska arbete ska beakta vad kyrkomötet anfört beträffande undervisning. Utskottet har valt att behandla beslutspunkt tre huvudsakligen med utgångspunkt i de för utskottet föreslagna frågeställningarna. Utskottet vill i korthet föra vidare följande utgångspunkter för kyrkostyrelsens fortsatta arbete.

För att nå framgång i arbetet med att organisera programmet för lärande och undervisning som en rörelse menar utskottet att det är av avgörande betydelse att rörelsen tar sin utgångspunkt i de lokala sammanhangen på församlingsnivå. Det övergripande syftet för arbetet med att organisera programmet som en rörelse är att alla – förtroendevalda, ideella och anställda – ska känna sig som bärare av programmet. När det gäller frågan om effektivare samverkan kring undervisningsuppdraget menar utskottet att utmaningen till stor del ligger i att hitta former för att på ett effektivare sätt sprida information om vad som redan idag sker på de olika nivåerna inom kyrkan. Det handlar alltså snarare om att finna och utveckla ändamålsenlig informations- och kunskaps-spridning än att tillsätta ökade resurser. Genom utvecklandet av nya, moderna plattformar och verktyg, med bättre möjligheter till samverkan, menar utskottet att informationsflödet kan öka på ett betydande sätt. Vad gäller frågan om att stärka det flerspråkiga arbetet, menar utskottet att det är av avgörande betydelse att integrera personer med ett annat språk som en resurs i församlingens upptagningsområde. Det är också viktigt att församlingar i sitt arbete med att rekrytera personal beaktar och värdesätter flerspråkighet utifrån de behov som finns inom församlingens upptagningsområde.

Utskottet menar att det finns goda samverkans effekter mellan arbetet med undervisning och lärande och kyrkans arbete på den offentliga arenan, så tillvida att de undervisande perspektiven kan finnas med som en motivering till kyrkans närvaro på den offentliga arenan, vilket innebär att närvaron blir teologiskt förankrad.

Till betänkandet finns ett särskilt yttrande.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att med anledning av beslutspunkt 3 i kyrkostyrelsens skrivelse 2019:5 uppdrar till kyrkostyrelsen att i sitt framtida strategiska arbete beakta det Organisationsutskottet anfört beträffande undervisning.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2019:5 Tematiskt kyrkomöte 2019 – Undervisning

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i sitt framtida strategiska arbete beakta det kyrkomötet anfört beträffande undervisning.

Bakgrund

Kyrkostyrelsen redogör i sin skrivelse för temat för 2019 årets kyrkomöte samt beskriver varför kyrkan är kallad att undervisa, vad uppdraget innebär, vems uppdraget är och vem det angår samt hur undervisningsuppdraget kan utföras i vår tid. Vidare finns en vision kring vad som ska ha uppnåtts 2030.

Kyrkostyrelsen är angelägen att få ta del av kyrkomötets erfarenhet kring undervisning och lärande och skrivelsen innehåller därför förslag till frågor som kan utgöra en utgångspunkt för samtal i utskotten.

Som utgångspunkt för Organisationsutskottets samtal föreslås i skrivelsen följande frågeställningar:

- ◆ Hur kan *Programmet för lärande och undervisning* organiseras som en rörelse så att samspelet mellan församling, stift och nationell nivå sker på ett optimalt sätt?
- ◆ Hur kan samverkan mellan församling, stift och nationell nivå bli effektivare kring undervisningsuppdraget?
- ◆ Hur kan vi stärka det flerspråkiga arbetet (minoritetsspråken, svenskt teckenspråk, och andra språk) i församlingarna så att fler människors rättigheter till lärande och undervisning blir tillgodosedda, oavsett församlingstillhörighet?
- ◆ Vilka positiva samverkans effekter kan utskottet identifiera för kyrkans arbete på den offentliga arenan?

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att med anledning av beslutspunkt 3 i kyrkostyrelsens skrivelse 2019:5 uppdra till kyrkostyrelsen att i sitt framtida strategiska arbete beakta det Organisationsutskottet anfört beträffande undervisning.

Organisationsutskottet har valt att behandla beslutspunkt tre i kyrkostyrelsens skrivelse huvudsakligen med utgångspunkt i de för utskottet föreslagna frågeställningarna och vill därvid framföra följande.

Hur kan programmet för lärande och undervisning organiseras som en rörelse så att samspelet mellan församling, stift och nationell nivå sker på ett optimalt sätt?

Utskottet menar att det, för att nå framgång i Svenska kyrkans arbete med lärande och undervisning, är av avgörande betydelse att rörelsen tar sin utgångspunkt i de lokala sammanhangen på församlingsnivå. Det är i dessa sammanhang som förutsättningar finns för att väcka ett intresse för lärande hos enskilda.

Utskottet menar vidare att stiftsnivån lämpligen kan fungera som ett ”torg” där församlingar kan dela erfarenheter och utveckla idéer tillsammans. Nationell nivå roll kan i detta sammanhang vara att bidra genom att stötta och samordna stiftens i arbetet med dessa mötesplatser. Det kan t.ex. handla om att förse stiftens med relevant material och ändamålsenliga metoder. Nationell nivå har specialkunskaper som stiftens

behöver få del av. Ett exempel på en situation där nationell nivå kan behöva bidra med resurser är om man inom stiftet vill göra en större satsning som t.ex. en film. Utskottet vill dock framhålla att nationell nivåns stöd ska vara en konsekvens av de behov som ytterst uppstår i församlingarna.

Enligt utskottets mening är det övergripande syftet för arbetet med att finna en optimal rörelse för programmet att alla – förtroendevalda, ideella och anställda – ska känna sig som bärare av programmet.

Utskottet har i detta sammanhang också diskuterat vikten av att inte begränsa begreppet undervisning, utan även uppmärksamma och sträva efter att undervisande inslag förekommer i det dagliga församlingsarbetet, i exempelvis det diakonala mötet, liksom när Svenska kyrkan verkar som aktör i civilsamhället. I alla de sammanhang där frågan om varför kyrkan engagerar sig uppstår, ges enligt utskottets mening goda tillfällen till undervisning.

Hur kan samverkan mellan församling, stift och nationell nivå bli effektivare kring undervisningsuppdraget?

Utskottet menar att utmaningen till stor del ligger i att hitta former för att på ett effektivare sätt sprida information om vad som redan idag sker på de olika nivåerna inom kyrkan. Det handlar alltså snarare om att finna och utveckla ändamålsenlig informations- och kunskapsspridning än att tillsätta ökade resurser. Utskottet menar att en avgörande framgångsfaktor i detta arbete är att på ett radikalt sätt utveckla och förbättra de digitala plattformarna, både för kunskapsspridning (intranät och webb) och integrerande (sociala medier). I detta sammanhang ser utskottet att nationell nivå har en avgörande roll. Ett exempel på en konkret målbild i den digitala utvecklingen kan vara att utveckla en kunskaps- och inspirationsbank där församlingar via sökord kan finna exempel på inspirerande verksamhetsupplägg inom hela Svenska kyrkan. Det är enligt utskottets uppfattning till stor del informationsspridning mellan församlingar och mellan stift som framstår som problematisk idag. Utskottet vill dock betona att det är viktigt att finna former för ett informationsflöde som fungerar både vertikalt, genom de tre nivåerna, och horisontellt, mellan aktörerna inom nivåerna, så att information kan flöda åt alla håll. Ett sådant informationsflöde bidrar t.ex. även till att återkoppling kan ske från församlingsnivån, via stiftet till nationell nivå, vilket enligt utskottets mening är av stort värde.

Genom utvecklandet av nya, moderna plattformar och verktyg, med bättre möjligheter till samverkan, menar utskottet att informationsflödet kan öka på ett betydande sätt. Det är utskottets uppfattning att ett sådant ökat informationsflöde i förlängningen torde leda till resursbesparingar och därmed vara lönsamt för Svenska kyrkan.

Utskottet vill vidare särskilt framhålla att det är av stor vikt att anpassning av undervisningsuppdraget sker efter en yngre målgrupp, vilket gör den digitala utvecklingssatsningen än mer angelägen. Svenska kyrkan behöver finnas och möta människor där människor finns och söker sin kunskap idag.

Hur kan vi stärka det flerspråkiga arbetet (minoritetsspråken, svenskt teckenspråk och andra språk) i församlingarna så att fler människors rättigheter till lärande och undervisning blir tillgodosedda?

Utskottet vill inledningsvis framhålla att det är positivt att frågan om flerspråkighet inom Svenska kyrkan uppmärksammas. Frågan om hur Svenska kyrkan rent praktiskt kan göras mer tillgänglig för såväl personer som talar ett annat språk, som personer som använder teckenspråk, är dock ytterst en fråga för varje enskild församling att ta

ställning till utifrån de behov som finns. Behoven kan antas variera mellan olika församlingar utifrån bland annat geografisk placering och vilka människor som bor inom församlingens upptagningsområde.

När det gäller minoritetsspråken finns det i norra Sverige redan idag en tradition av att hantera olika språk, medan det längre söderut möjligen kan krävas mer arbete för att öka förståelsen för att det finns flera språk som Svenska kyrkan behöver lyfta in och beakta i de olika verksamheterna. Det är i sammanhanget viktigt att inte glömma minoritetsspråken jiddisch och romani, för vilka Svenska kyrkan idag saknar översatta gudstjänstböcker. Det är enligt utskottet viktigt att de som kommer till kyrkan med ett annat språk ses som en resurs och att alla kan delta i församlingslivet på likvärdiga villkor. För att utreda vilka språkbehov som kan finnas inom en församling, skulle faktaunderlag exempelvis kunna inhämtas från kommunen.

Ett förslag för att få in flerspråkighet i en församlingsverksamhet är enligt utskottet att använda de översättningar av Svenska kyrkans gudstjänstböcker som nu är under behandling av kyrkomötet, liksom evangelietexter på olika språk. Det går även att använda digital teknik för att göra det möjligt för fler personer att ta del av exempelvis en gudstjänst på sitt eget språk. För att underlätta och stärka det flerspråkiga arbetet kan församlingsinstruktionen användas som verktyg för att medvetandegöra församlingens behov av verksamheter på andra språk. Det vore enligt utskottet även önskvärt att församlingar kunde dela kunskaper och erfarenheter kring hur man arbetar med språkfrågor, genom att exempelvis kunna ta del av varandras församlingsinstruktioner.

Det är vidare, enligt utskottet, av vikt att tydliggöra att även teckenspråk är ett språk, och att personer med hörselnedsättning behöver ges möjligheter att kunna delta i församlingsaktiviteter på lika villkor som hörande. Det bör även understrykas att teckenspråk inte enbart används av personer med en hörselnedsättning, utan även är till stor hjälp för vissa personer med funktionsvariationer som är i behov av ett andra språk. Ett förslag på hur en församling skulle kunna synliggöra teckenspråket inom Svenska kyrkan vore genom anordnande av gudstjänster på teckenspråk som sedan tolkas till talspråk. I samverkan mellan olika församlingar kan även olika aktiviteter, såsom exempelvis konfirmandläger, anordnas för personer med hörselnedsättning eller som av annan anledning är i behov av tecken som stöd.

För att Svenska kyrkan ska kunna stärka sitt flerspråkiga arbete krävs enligt utskottets mening resurser, framför allt i form av personal som kan teckenspråk, något minoritetsspråk eller annat språk. Utskottet anser därför att det är av vikt att framförallt församlingar, i sitt arbete med att rekrytera personal beaktar och värdesätter flerspråkighet utifrån de behov som finns inom församlingens upptagningsområde. Som framhållits ovan är det utskottets mening att arbetet med flerspråkighet är något som måste växa underifrån utifrån olika församlingars behov.

Vilka positiva samverkans effekter kan utskottet identifiera för kyrkans arbete på den offentliga arenan?

Utskottet konstaterar att Svenska kyrkan idag behöver motivera sin närvaro på många av samhällets arenor på ett sätt som inte var aktuellt under den tid kyrkan hade en självskriven plats som offentlig aktör. Utskottet ser här ett samband med undervisningsfrågorna på så sätt att när de undervisande perspektiven får finnas med som en motivering till kyrkans närvaro på den offentliga arenan, blir närvaron förankrad teologiskt. Utskottet menar att det är när kyrkan på exempelvis detta sätt integrerar den grundläggande uppgiftens olika dimensioner som förutsättningar finns att nå som längst, vilket även har utvecklats i utskottets resonemang i slutet av den första frågeställningen ovan.

Övriga reflektioner

Utöver vad som framförts ovan vill utskottet framhålla att det i arbetet med lärande och undervisning genomgående är viktigt att lära av varandra, att våga vara frimodiga och ställa frågor. Utskottet vill betona den dynamik som finns mellan öppet frågande och Svenska kyrkans bekännelse och att denna dynamik är något vi rör oss i under livets gång.

Avslutningsvis vill utskottet framhålla att visionerna i skrivelsens avsnitt ”Här är vi 2030” framstår som bra redskap för det fortsatta arbetet.

Uppsala den 4 oktober 2019

På Organisationsutskottets vägnar

Per Lindberg, ordförande

Maria Adeteg, sekreterare

Kajsa Walleng, sekreterare

Beslutande: Per Lindberg, ordförande, Roberth Krantz, Mattias Benke, Tommy Eriksson, Maria Lagerman, Lars-Ola Dahlqvist, Sven Gunnar Persson, Anette Nordgren, Christina Hjelm, Håkan Widepalm, Eric Westroth, Olle Reichenberg, Olov Lindquist, Lars B Andersson och Irene Oskarsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Lars G Linder, Marie Johansson, Lars-Erik Lordh, Johnny Lundell, Victor Ramström, Benny Ahremark Persson, Märta Brita Forsberg Svensson, Arnold Boström, Linda Lindberg, Margareta Karlsson, Stefan Aro och Marja Sandin-Wester.

Biskoparna Karin Johannesson och Åsa Nyström har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskilt yttrande

I kyrkostyrelsens skrivelse 2019:5 Tematiskt kyrkomöte 2019 med förslag om uttalande av kyrkomötet inleds bakgrundsbeskrivningen med varje tids utmaningar. Bland utmaningarna återfinns klimatfrågan. Jag delar synen om omsorg om skapelsen, förvaltningskapstanken och devisen att lämna över jorden i ett gott skick till efterkommande generationer. Det är otvetydigt att det sker klimatförändringar. Däremot vill jag understryka betydelsen av att nyansera forskningsläget i frågan om hur snabbt det sker och graden av mänsklig påverkan, vilket jag menar saknas i skrivelsen. Ett stort antal yrkesverksamma forskare gav så sent som den 23 september i år en annan bild av klimatförändringarna i en skrivelse till FN för att nyansera bilden av klimatförändringarna. Skilda rapporter och uppfattningar har kommit till uttryck vid flera tillfällen i olika länder. Således är forskningen inte enig i klimatfrågan, vilket det kan tolkas som i skrivelsen. Det är därtill av största vikt att vi inte fastnar i en stressad och dystopisk framtidsbeskrivning, utan framhäver konstruktiva lösningar, forskning och utveckling och i egenskap av kyrka förmedlar hopp.

Sverigedemokraterna vill därtill understryka vikten av att inte enbart framhäva klimatfrågan, utan också bredda diskussionen om miljöhot, oaktat de kommer till uttryck i vår närmiljö, eller i Amazonas regnskogar. Svenska kyrkan ska föregå med gott exempel i vår förvaltning och brukande av skog och mark. Som en av vårt lands stora jord- och skogsägare har vår kyrka ett stort ansvar för ett hållbart brukande och vård av skapelsen och bör vara ett föredöme i natur- och kulturvårdshänsyn.

Eric Westroth

Kyrkomötet Organisationsutskottets betänkande 2019:5

Tema för kyrkomötet 2021

Sammanfattning

I betänkandet behandlas presidiets skrivelse 2019:1 Tematiskt kyrkomöte 2021 samt motionerna 2019:42 och 2019:45. I skrivelsen föreslås att temat för ett tematiskt kyrkomöte 2021 ska vara *Kyrkan i det offentliga rummet*. Förslaget är villkorat av att det vid kyrkomötet år 2020 tas beslut om att 2021 års kyrkomöte ska vara tematiskt. I de nämnda motionerna föreslås alternativa förslag till teman för ett eventuellt tematiskt kyrkomöte 2021.

Utskottet föreslår kyrkomötet att anta presidiets förslag till tema. Samtidigt föreslås att båda motionerna avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. bifalla presidiets förslag, under förutsättning att det kommer att genomföras ett tematiskt kyrkomöte 2021, att temat för det tematiska kyrkomötessammanträdet 2021 ska vara *Kyrkan i det offentliga rummet*,
2. avslå motion 2019:42,
3. avslå motion 2019:45.

Skrivelsens förslag

Presidiets skrivelse 2019:1, Tematiskt kyrkomöte 2021

Kyrkomötet beslutar, under förutsättning att det kommer att genomföras ett tematiskt kyrkomöte 2021, att temat för det tematiska kyrkomötessammanträdet 2021 ska vara *Kyrkan i det offentliga rummet*.

Motionernas förslag

Motion 2019:42 av Berth Löndahl m.fl., Tematiskt kyrkomöte 2021 om Jesus Kristus

Kyrkomötet beslutar, under förutsättning att det kommer att genomföras ett tematiskt kyrkomöte 2021, att temat för det tematiska kyrkomötet ska vara Jesus Kristus.

Motion 2019:45 av Anna Karin Hammar, Tematiskt kyrkomöte om bön

Kyrkomötet beslutar, under förutsättning att det kommer att genomföras ett tematiskt kyrkomöte 2021, att temat för det tematiska kyrkomötet ska vara Bön och kommunikation med Gud.

Yttrande från andra utskott

Tillsyns- och uppdragsutskottet och Ekumenikutskottet har yttrat sig över skrivelsen PSkr 2019:1 och motionerna 2019:42 och 2019:45 i yttrandena TU 2019:2y och Eu 2019:3y, *bilaga 1–2*. Gudstjänstutskottet, Kyrkolivsutskottet, Samhälls- och kulturutskottet och Förvaltarskapsutskottet har yttrat sig över skrivelsen PSkr 2019:1 i yttrandena G 2019:3y, Kl 2019:4y, SK 2019:4y och F 2019:2y, *bilaga 3–6*.

Bakgrund

Gällande ordning

Vid kyrkomötet 2017 fattades beslut om att i en särskild arbetsordning för kyrkomötet (SvKB 2017:7) införa bestämmelser om tematiska kyrkomötessammanträden. Den särskilda arbetsordningen är tillfällig och upphör att gälla vid utgången av den 31 december 2021. Bestämmelserna kompletterar under denna tid kyrkomötets arbetsordning (SvKB 1999:3). Enligt den särskilda arbetsordningen kan tematiska kyrkomötessammanträden äga rum två gånger under en mandatperiod, medan de två övriga sammanträden ska genomföras på samma sätt som tidigare. Vid de tematiska sammanträdena ska kyrkomötet endast behandla motioner som berör det eller de särskilda ämnen som har bestäms som tema, eller har inlämnats med anledning av en skrivelse från kyrkostyrelsen (2 §). Beslut om att hålla ett tematiskt kyrkomötessammanträde ska fattas senast året före det år som sammanträdet ska genomföras (4 §). Beslut om tema fattas av kyrkomötet efter förslag från kyrkomötets presidium, som innan förslag lämnas ska samråda med företrädarna för nomineringsgrupperna, kyrkostyrelsen och biskopsmötet (3 § och KmSkr 2017:10).

Vid 2017 års kyrkomöte togs beslut om att uppdra till presidiet att genomföra en utvärdering av de arbetsformer som regleras i Särskild arbetsordning för kyrkomötet. Utvärderingen ska överlämnas till kyrkomötet 2020 och innehålla förslag om huruvida 2021 års kyrkomöte ska genomföras i enlighet med den särskilda arbetsordningen.

Presidiets skrivelse

Samråd

Kyrkomötets presidium har genomfört samråd med företrädarna för nomineringsgrupperna, biskopsmötet och, vid två tillfällen, kyrkostyrelsens arbetsutskott. En närmare redogörelse över samråden finns i skrivelsen (PSkr 2019:1 s. 4).

Presidiets förslag

Kyrkomötets presidium har i skrivelsen Tematiskt kyrkomöte 2021 (PSkr 2019:1) som särskilt ämne för ett tematiskt kyrkomötessammanträde år 2021 föreslagit *Kyrkan i det offentliga rummet*. Beslut om att kyrkomötet 2019 ska vara tematiskt fattades vid 2017 års kyrkomöte, medan beslut om tema fattades av kyrkomötet först i november 2018. Det sena beslutet av ämnesval har enligt presidiet inneburit att det funnits lite tid för utarbetande av kyrkostyrelsens skrivelse samt för planering av program för det tematiska kyrkomötet. Med anledning av dessa erfarenheter föreslår presidiet att tema för 2021 års tematiska kyrkomötessammanträde ska fattas redan av 2019 års kyrkomöte. Förslaget är dock villkorat av att det vid kyrkomötet 2020 tas beslut om att genomföra ytterligare ett tematiskt kyrkomöte 2021.

Det valda temat ger enligt presidiet kyrkomötet möjlighet att reflektera över Svenska kyrkans identitet och uppdrag i det svenska samhället, dels utifrån att Svenska kyrkan är den till numerären största civilsamhälleorganisationen i det svenska samhället, dels

utifrån att Svenska kyrkan är en evangelisk-luthersk kyrka där församlingens grundläggande uppgift syftar till att människor ska komma till tro på Kristus. Presidiet hänvisar i skrivelsen till Lutherska världsförbundets studiedokument *Kyrkan i det offentliga rummet* (2016) som handlar om kyrkans uppdrag i samhället utifrån den lutherska tvåregementsläran. Dokumentet skulle enligt presidiet kunna användas som inspirationsmaterial och underlag för rådslag vid ett tematiskt kyrkomöte 2021. Som ytterligare skäl för det föreslagna temat anför presidiet vidare (PSkr 2019:1 s. 5 f.)

Flera av delmålen i kyrkostyrelsens långsiktiga målbilder 2030, vilka finns med i kyrkostyrelsens skrivelse *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2020–2022* (KsSkr 2019:1), anknyter till kyrkans roll och uppdrag i det offentliga rummet. Ett av dem är att den nationella nivån ska stärka och stödja församlingarnas förmåga att fullgöra sitt diakonala uppdrag med särskild inriktning på barns och ungas utsatthet. Andra delmål talar om att Svenska kyrkan ska vara erkänd part i samhällets utveckling, bl.a. i arbetet med uppfyllelsen av FN:s hållbarhetsmål i agenda 2030 [...]. Ytterligare delmål betonar strategiska insatser för att verka för sammanhållning mellan grupper i samhälle och kyrka.

För att församlingen ska kunna utvecklas och verka i samhället utifrån sina egna drivkrafter och värden behöver den vara medveten om och tydlig med sin identitet och klar över hur den tolkar det diakonala uppdraget. I *Ett biskopsbrev om diakoni* (2015) betonas det att diakonins riktning behöver vara både ”inåt” och ”utåt”. ”Inåt” in i församlingens gemenskap och ”utåt” i den värld som vi delar och ska ta ansvar för (s.13).

Presidiet skriver vidare om hur Svenska kyrkan redan idag verkar i det offentliga rummet på olika sätt, men även om utmaningar som kyrkan har att möta. Bland annat framhålls att Svenska kyrkan med sin rikstäckande organisation har en unik ställning som civilsamhällesaktör, men att det också från politiskt håll finns en helt annan förväntan än tidigare på att Svenska kyrkan, liksom andra civila organisationer, ska möta och lindra socialt utsatta människor som av olika skäl inte omfattas av det offentliga välfärdssystemet.

Vidare framhålls i skrivelsen att Svenska kyrkan har en viktig del i arbetet med att bidra till fredliga interreligiösa relationer i samhället, att verka som kulturaktör och bidra till den existentiella hälsan. Som avslutning anför presidiet att några tänkbara perspektiv på det föreslagna temat skulle kunna vara följande.

En mångfaldig kyrka i ett mångfaldigt samhälle, att vara kyrka i olika samhällskontexter, samhällsanalys och samhällsaktörskap som konsekvens av kristen tro, arbeta med teologi som samhällsresurs, mänskliga rättigheter och Agenda 2030 som ”teologiska redskap”, Kyrkan som välfärdsaktör, Svenska kyrkans potential att bidra till inkludering och sammanhållning samt Svenska kyrkans bidrag till existentiell hälsa.

Motionerna

Det har med anledning av presidiets skrivelse inkommit två stycken motioner till kyrkomötet. I båda motionerna föreslås, under förutsättning att det kommer att genomföras ett tematiskt kyrkomöte 2021, alternativa teman för ett tematiskt kyrkomöte 2021. I den ena motionen (2019:42) föreslås att temat ska vara Jesus Kristus. I den andra motionen (2019:45) föreslås att temat ska vara Bön och kommunikation med Gud.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att bifalla presidiets förslag, under förutsättning att det kommer att genomföras ett tematiskt kyrkomöte 2021, att temat för det tematiska kyrkomötessammanträdet 2021 ska vara *Kyrkan i det offentliga rummet*.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2019:42.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2019:45.

Utskottet tillstyrker presidiets förslag om att temat för ett eventuellt tematiskt kyrkomöte 2021 ska vara *Kyrkan i det offentliga rummet*. Utskottet anser att temat är angeläget och ytterst relevant. Temat belyser frågor om identitet och vilket fokus Svenska kyrkan ska ha i sin närvaro i det offentliga rummet. Det föreslagna temat knyter även på ett lämpligt sätt an till årets tema om undervisning. Samtliga utskott som yttrat sig tillstyrker det föreslagna temat. Flertalet utskott har pekat på att temat är brett, vilket medför att det har relevans inom alla beredningsområden och att det möjliggör anknytning till flertalet aktuella samhällsfrågor.

Utskottet noterar att presidiet vid framarbetande av skrivelsen tagit utgångspunkt i Lutherska världsförbundets studiedokument *Kyrkan i det offentliga rummet* (2016). Det är enligt utskottet viktigt att i förberedelserna inför ett eventuellt tematiskt kyrkomöte 2021, aktivt förhålla sig till de skrivningar som finns i presidiets skrivelse, då enbart den föreslagna rubriken till tema – *Kyrkan i det offentliga rummet* – kan riskeras att tolkas alltför brett. Det är enligt utskottet angeläget att ett tematiskt kyrkomöte innebär en fördjupning i ett ämne, för att undvika att mötet får karaktären av ett icke tematiskt kyrkomöte.

När det gäller de motioner som inkommit med förslag till alternativa teman är det, mot bakgrund av vad som anförts ovan, utskottets uppfattning att de ska avslås. Utskottet konstaterar dock, precis som Tillsyns- och uppdragsutskottet påpekar, att temat *Kyrkan i det offentliga rummet* även skulle kunna inrymma diskussioner kring ämnen som berörs i motionerna.

Uppsala den 4 oktober 2019

På Organisationsutskottets vägnar

Per Lindberg, ordförande

Kajsa Walleng, sekreterare

Beslutande: Per Lindberg, ordförande, Roberth Krantz, Mattias Benke, Tommy Eriksson, Maria Lagerman, Lars-Ola Dahlqvist, Sven Gunnar Persson, Anette Nordgren, Christina Hjelm, Håkan Widepalm, Eric Westroth, Olle Reichenberg, Olov Lindquist, Lars B Andersson och Irene Oskarsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Lars G Linder, Marie Johansson, Lars-Erik Lordh, Johnny Lundell, Victor Ramström, Benny Ahremark Persson, Märta Brita Forsberg Svensson, Arnold Boström, Linda Lindberg, Margareta Karlsson, Stefan Aro och Marja Sandin-Wester.

Biskoparna Karin Johannesson och Åsa Nyström har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets yttrande 2019:2y

Tematiskt kyrkomöte 2021

Till Organisationsutskottet

Tillsyns- och uppdragsutskottets yttrande över presidiets skrivelse 2019:1 Tematiskt kyrkomöte 2021 samt motion 2019:42 Tematiskt kyrkomöte 2021 om Jesus Kristus och motion 2019:45 Tematiskt kyrkomöte om bön

Tillsyns- och uppdragsutskottet tillstyrker presidiets förslag om tema för det tematiska kyrkomötets sammanträde 2021. Enligt utskottet utgör presidiets föreslagna tema för 2021 års kyrkomöte *Kyrkan i det offentliga rummet* ett ytterst relevant tema som sätter kyrkans agerande på den offentliga plattformen i fokus och som därmed omfattar mycket av Svenska kyrkans uppdrag. Presidiet resonerar väl vid presentationen av vad som ska avses med det offentliga rummet och temat är motiverat med hänsyn till de krafter i samhället som vill reducera kyrkan och dess verksamhet till tysta och mer interna rum. Utifrån temats bredd finns inte heller något som hindrar att ämnen såsom Jesus Kristus och bön kan komma att rymmas i det av presidiet föreslagna temat.

Uppsala den 3 oktober 2019

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Margareta Nisser-Larsson, ordförande

Elin Ljunglöf Slättermann, sekreterare

Beslutande: Margareta Nisser-Larsson, ordförande, Maria Johansson-Berg, Roine Olsson, Anna Forssell, Lars Risberg, Hans-Olof Andrén, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Anna-Lena Carlsson, Stig Eriksson, Helena Elmqvist, Helena Nordvall, Johan Blix, Linda Sjöo och Torbjörn Arvidsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Birgitta Eliasson, Sebastian Clausson, Linda Isberg, Sten Janson, Birger Svensson, Julia Kronlid, Jonas Chongera, Hans Weichbrodt, Anna Stenberg, Marcus Romedahl och Jan Björkman.

Biskoparna Johan Tyrberg och Susanne Rappmann har deltagit i utskottets överläggningar.

Tematiskt kyrkomöte 2021

Till Organisationsutskottet

Ekumenikutskottets yttrande över presidiets skrivelse 2019:1 Tematiskt kyrkomöte 2021, motionerna 2019:42 Tematiskt kyrkomöte 2021 om Jesus Kristus och 2019:45 Tematiskt kyrkomöte om bön

Av de teman som presenterats i ovanstående presidieskrivelse samt motionerna 2019:42 och 2019:45 förordar Ekumenikutskottet förslaget i skrivelsen *Kyrkan i det offentliga rummet*, med anknytning till Lutherska världsförbundets skrift *Church in the public space*.

Utskottet menar att detta tema anknyter väl till den teologiska bilden om kyrkan som Kristi kropp. Det finns många kyrkor och en kropp med många lemmar. Därför är det viktigt att det är den världsvida kyrkan som åsyftas i temat och inte endast Svenska kyrkan.

Kyrkan i det offentliga rummet öppnar för kyrkan som en tydlig, hörbar och närvarande aktör, inte minst utanför kyrkorummet. Svenska kyrkans uppgift är att i ord och handling gestalta Jesu Kristi budskap om kärlek, frihet, försoning och rättfärdighet.

Utskottet konstaterar även att detta breda tema ger en möjlighet att anknyta många aktuella samhällsfrågor i arbetet för mänskliga rättigheter, religionsdialog hållbarhetsmålen i agenda 2030, kyrkan och arbetslivet likaväl som hela det diakonala perspektivet i kyrkans uppdrag. Det finns dessutom en andlig dimension i många samhällsfrågor där kyrkan efterfrågas som en aktör idag.

Uppsala den 3 oktober 2019

På Ekumenikutskottets vägnar

Katarina Glas, ordförande

Stig Lundberg, sekreterare

Beslutande: Katarina Glas, ordförande, Gun Eriksson, Ulla Löfven, Agneta Brendt, Klas Corbelius, Johan Garde, Celina Falk, Karin Nodin, Jan Wahn, Camilla Berard Granström, Jan Olov Sundström, Madelaine Erlandsson, Anders Nihlgård, Christina Pettersson och Anki Erdmann.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Christian Bonde, Erik Vikström, Veronica Litström, Britas Lennart Eriksson, Roland Samuelsson, Ulla Birgersdotter, Stig Axelsson, Erik Ringheim, Åsa Ingårda, Niklas Larsson, Linnea Bjuhr, Kåge Johansson, Birgitta Axelsson Edström, Anders Novak och Caroline Åkerhielm.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Tematiskt kyrkomöte 2021

Till Organisationsutskottet

Gudstjänstutskottets yttrande över presidiets skrivelse 2019:1 Tematiskt kyrkomöte 2021

Gudstjänstutskottet konstaterar att det i skrivelsen föreslagna temat *Kyrkan i det offentliga rummet* är väl motiverat som tema för ett tematiskt kyrkomöte 2021 och bejakar därför presidiets förslag.

Uppsala den 3 oktober 2019

På Gudstjänstutskottets vägnar

Sofija Pedersen Videke, ordförande

Anna Cöster, sekreterare

Beslutande: Sofija Pedersen Videke, ordförande, Roger Olsson, Anna-Karin Stråle Börjesson, Gunilla Bengtsson, Lisa Tegby, Anders Roos, Manilla Bergström, Anders Åkerlund, Margareta Andersson, Alexander Christiansson, Sven Milltoft, Elise Solberg, Hans Lindholm, Marjut Ervasti och Göran Göransson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Carola Norén, Gunilla Jannerstig, Birgitta Nilsson, Torvald Johansson, Maria Brolinson, Bartłomiej Szulc, Daniel Engström, Sara Gille, Lena Jönsson, Eva Kyrk och Alve Svensson.

Biskop Martin Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Tematiskt kyrkomöte 2021

Till Organisationsutskottet

Kyrkolivsutskottets yttrande över presidiets skrivelse 2019:1 Tematiskt kyrkomöte 2021

Kyrkolivsutskottet anser att presidiets förslag om att temat för kyrkomötet 2021 ska vara *Kyrkan i det offentliga rummet* är bra. Temat har betydelse för kyrkans trovärdighet och relevans och ligger i linje med inriktningen för årets tema *Undervisning*. De perspektiv och tänkbara ämnen som lyfts fram i skrivelsen är angelägna och utskottet har en förhoppning om att globala utblickar ges utrymme, t.ex. frågor om det minskade handlingsutrymmet för många kyrkor och civilsamhällsorganisationer i stora delar av världen, så som framgår av Lutherska världsförbundets dokument.

Utskottet konstaterar samtidigt som man tillstyrker förslaget att det är ett komplicerat tema som kräver ett omfattande förberedelsearbete och begränsningar, så att kyrkomötet får möjlighet att bottsna i frågorna.

Uppsala den 3 oktober 2019

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Niklas Grahn, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Niklas Grahn, ordförande, Marie Nielsén, Ronny Hansson, Ann-Sofie Karlsson Ågren, Peter Egardt, Eva-Maria Munck, Kent Karlsson, Agne Arnesson, Inga Alm, Ann-Christine From Utterstedt, Mats Ershammar, Karin Janfalk, Vicktoria Bagi, Torbjörn Aronson och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Lina Dahm, Agneta Lindström Berg, Anna Rapakko, Johannes Fransson, Sara Waldenfors, Elisabet Berggård, Amanda Carlshamre, Nina Wahlin, Ellionor Moberg, Zandra Pettersson, Ralf Dahlgren, Lisa Gerenmark, David Castor och Magnus Jarnling.

Biskop Thomas Petersson har deltagit i utskottets överläggningar.

Tematiskt kyrkomöte 2021

Till Organisationsutskottet

Samhälls- och kulturutskottets yttrande över presidiets skrivelse 2019:1 Tematiskt kyrkomöte 2021

Utskottet är positivt till förslaget om tema för ett eventuellt kommande tematiskt kyrkomöte. *Kyrkan i det offentliga rummet* är ett angeläget tema som ligger väl i tiden och knyter an till det pågående arbetet med lärande och undervisning.

Utskottet vill betona vikten av att kyrkomötet får reflektera över Svenska kyrkans identitet och uppdrag i samhället. Det gäller i synnerhet identiteten som evangelisk-luthersk kyrka, där dess liv och arbete på alla nivåer syftar till att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas.

Uppsala den 2 oktober 2019

På Samhälls- och kulturutskottets vägnar

Anton Härder, ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

Beslutande: Anton Härder, ordförande, Cecilia Clausen, Birgitta Lindén, Olle Rydell, Ellen Leijen, Sofia Rosenquist, Anders Brunnstedt, Boel Johansson, Birgit Kullingsjö, Eva-Mai Mineur Tynong, Gunilla Eldebro, Katarina Ramnerö Ödestad, Tomas Rosenlundh, Elisabeth Sandlund och Marja Hillerström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Ann-Christine Rosengren, Gunilla Lundström, Daniel Larson, Carl Johan Karlsson, Lena Arman, Sofia Särdaqvist, Ulla-Britt Holmér, Lars-Ivar Ericson, Ann-Kristin Jonäng, Kjell O Lejon, Bengt Olsson och Satu Rekola.

Biskoparna Åke Bonnier och Andreas Holmberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Tematiskt kyrkomöte 2021

Till Organisationsutskottet

Förvaltarekapsutskottets yttrande över presidietts skrivelse 2019:1 Tematiskt kyrkomöte 2021

Förvaltarekapsutskottet bejakar förslaget att ett eventuellt tematiskt kyrkomöte 2021 har temat *Kyrkan i det offentliga rummet*. Utskottet ser att ett sådant tema är angeläget och har en bredd som kommer att vara aktuellt inom alla de beredningsområden som kyrkomötets utskott ansvarar för. Detta bör vara en förutsättning för det tema som väljs.

Utskottet vill för sin del betona vikten av att det i förberedelserna säkerställs att frågor om kyrkans rum och miljöer som en viktig del av *det offentliga rummet* lyfts fram. Detta jämsides med frågor om hur kyrkan på olika sätt kan vara en del av och verka i det offentliga rummet.

Uppsala den 3 oktober 2019

På Förvaltarekapsutskottets vägnar

Gunilla Franzén, ordförande

David Axelson-Fisk, sekreterare

Beslutande: Gunilla Franzén, ordförande, Claes Block, Camilla Persson, Sven Erik Bodén, Björn Andersson, Stefan Linderås, Anne Olofsson, Jörgen Åkesson, Lennart Persson, Jan-Åke Isaksson, Sven Ingvar Holmgren, Ida Netzel, Margareta Carlsson, Karl-Gunnar Svensson och Leif Nordenstorm.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Kicki Mattsson, Rebecca Hägg, Isak Öhrlund, Gunnel Eriksson, Lars Bryntesson, Anna Karin Hammar, Victor Månsson, Kerstin Lindh Wallin, Carin Jakobsson, Margareta Hedström, Daniel Spiik, Elisabeth Werner, Samuel Lilja, Håkan Sunnliden och Agneta Granström.

Biskoparna Johan Dalman och Mikael Mogren har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Organisationsutskottets betänkande 2019:6

Verksamhetsberättelse 2018 för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas verksamhetsberättelse 2018 för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån. Organisationsutskottet föreslår att kyrkomötet beslutar att lägga verksamhetsberättelsen till handlingarna.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att lägga verksamhetsberättelse 2018 för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån till handlingarna.

Bakgrund

Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån (Arvodesnämnden) är ett särskilt organ med uppgift att fastställa arvoden för och ersättningar till kyrkomötets ledamöter samt för ledamöter och ersättare i organ som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen. Sammanträdesarvoden för nämndens ledamöter fastställs dock av kyrkomötets presidium. Arvodesnämnden ska självständigt fullgöra de uppgifter som anges i instruktionen för nämnden (10 kap. 11 § kyrkoordningen). Nämnden består av en ordförande och fyra övriga ledamöter.

Nämndens självständiga ställning innebär att kyrkomötet och andra organ på nationell nivå inte får lägga sig i hur de enskilda ärendena ska hanteras i Arvodesnämnden. Det finns inte heller utrymme för någon annan generell reglering av Arvodesnämnden än den som finns i kyrkoordningen och nämndens instruktion. Någon granskning av hur Arvodesnämnden fullgjort sitt uppdrag är inte avsedd att ske från kyrkomötets sida.

I 4 kap. 7 § andra stycket kyrkomötets beslut (SvKB 1999:3) om Arbetsordning för kyrkomötet anges att Organisationsutskottet bereder till kyrkomötet överlämnad verksamhetsberättelse för Arvodesnämnden.

Nämndens verksamhetsberättelse

Under 2018 har Arvodesnämnden sammanträtt tre gånger. Med anledning av det utökade uppdrag för Arvodesnämnden som kyrkomötet beslutade om 2017, har nämnden under året arbetat med en genomlysning av nivåer för arvoden och ersättningar, med utgångspunkt i den nationella nivåns behov av ansvarstagande, ärendemfattning i det aktuella organet, periodicitet i verksamheten, krav på tillgänglighet och föreskriven specialistkompetens. Syftet har varit att få fram ett underlag som ger förutsättningar för ett principiellt grundat beslut om de arvoden och ersättningar som ska gälla för mandatperioden 2022–2025.

Arvodesnämnden lämnade i juni 2018 ett yttrande till kyrkostyrelsen med synpunkter på de förslag i kyrkostyrelsens skrivelse 2018:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m. som rörde nämndens beredningsområde.

I sin verksamhetsberättelse lyfter slutligen Arvodesnämnden att den under året har identifierat tre områden där det finns behov av vidare utredning och förändringar av bestämmelserna i kyrkomötets beslut (SvKB 2012:17) om Ersättningsstadga. Det handlar enligt nämnden om möjligheten att utge förrättningsarvoden, kompensation för förlorade inbetalningar till tjänstepension och förtydligande av vad som i ersättningsstadgan avses med styrkt förlorad arbetsförtjänst.

Övrigt

Arvodesnämnden tillställde i februari 2019 kyrkostyrelsen en skrivelse där nämnden lyfte och vidareutvecklade de ovan av nämnden uppmärksammade behoven av översyn. Nämndens förslag bereds för närvarande inom kyrkokansliet.

Kyrkostyrelsen noterar i årets skrivelse 2019:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2020–2022 att ett av de områden där Svenska kyrkan har möjlighet att uppnå stora effektiviseringar är kopplat till löne- och arvodeshantering. (s. 15)

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att lägga verksamhetsberättelse 2018 för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån till handlingarna.

Avsikten med verksamhetsberättelsen är inte att det ska ske någon prövning av Arvodesnämndens verksamhet. Kyrkomötet har inte heller att ta ställning till om nämndens sätt att sköta sitt uppdrag ska godkännas eller inte. Därmed har inte heller utskottet att göra någon värdering i fråga om hur verksamheten bedrivs. Utskottet har inte heller i övrigt funnit skäl att ta upp någon särskild fråga utifrån verksamhetsberättelsen. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet ska lägga verksamhetsberättelsen till handlingarna.

Uppsala den 2 oktober 2019

På Organisationsutskottets vägnar

Per Lindberg, ordförande

Migelle Wikström, sekreterare

Beslutande: Per Lindberg, ordförande, Roberth Krantz, Mattias Benke, Tommy Eriksson, Maria Lagerman, Lars-Ola Dahlqvist, Sven Gunnar Persson, Anette Nordgren, Christina Hjelm, Håkan Widepalm, Arnold Boström, Olle Reichenberg, Elisabeth Kullenberg, Lars B Andersson och Irene Oskarsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Lars G Linder, Marie Johansson, Lars-Erik Lordh, Johnny Lundell, Victor Ramström, Inger Harlevi, Benny Ahremark Persson, Märta Brita Forsberg Svensson, Johnny Lilja, Margareta Karlsson, Stefan Aro, Olov Lindquist och Marja Sandin-Wester.

Biskoparna Karin Johannesson och Åsa Nyström har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Organisationsutskottets betänkande 2019:7

Verksamhetsberättelse 2018 för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas Svenska kyrkans valprovsningsnämnds verksamhetsberättelse för 2018. Organisationsutskottet föreslår att kyrkomötet beslutar att lägga verksamhetsberättelsen till handlingarna.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att lägga verksamhetsberättelse 2018 för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd till handlingarna.

Bakgrund

Valprovsningsnämnden ska självständigt fullgöra de uppgifter som anges i 10 kap. 9 § kyrkoordningen. Den självständiga ställning som uttrycks i 10 kap. 9 § andra stycket innebär att kyrkomötet och andra rikskyrkliga organ inte får lägga sig i hur de enskilda ärendena ska hanteras i Valprovsningsnämnden. Det finns inte heller utrymme för någon annan generell reglering av Valprovsningsnämndens verksamhet än den som finns i kyrkoordningen. Någon granskning av hur Valprovsningsnämnden fullgjort sitt uppdrag är inte avsedd att ske från kyrkomötets sida.

I 4 kap. 7 § andra stycket i kyrkomötets beslut (SvKB 1999:3) om arbetsordning för kyrkomötet anges att Organisationsutskottet bereder till kyrkomötet överlämnad verksamhetsberättelse för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd.

Nämndens verksamhetsberättelse

Valprovsningsnämndens verksamhet har liksom tidigare varit inriktad på att avgöra inkomna ärenden på ett rättssäkert och effektivt sätt samt att detta ska ske utan onödigt dröjsmål. Särskilt när det gäller beslut som föregår ett val och har betydelse för detta är det viktigt att besluten fattas snabbt så att eventuella ändringar av de överklagade besluten kan verkställas.

Under året har nämnden behandlat sju ärenden inklusive verksamhetsberättelsen för 2017. Ärendet VN 2018/ 1 avsåg val till kyrkofullmäktige, VN 2018/3 avsåg beslut angående rättelse av röstlängd i biskopsval. VN 2018/4 – VN 2018/6 avsåg ansökan om ändring av registrerad gruppbezeichnung. VN 2018/7 avsåg nomineringsval i val till biskop.

Valprovsningsnämnden har redan tidigare år noterat att antalet överklagade beslut har minskat något, särskilt i samband med val. Den bedömningen kvarstår även under år 2018, som inte var ett valår.

Valprövningsnämnden anser, vilket nämnden även framförde i sin verksamhetsberättelse för 2017, att det finns bestämmelser som skulle kunna anpassas mer efter vad som gäller t.ex. förvaltningsrättsligt. Ett sådant exempel är kravet på att ett överklagande ska vara egenhändigt undertecknat (58 kap. 4 § kyrkoordningen). Nämnden menar att första stycket, andra meningen, skulle kunna formuleras enligt följande: ”Klaganden ska ange vilket beslut som överklagas och vilken ändring i beslutet som begärs.”

Tidigare behandling

Vid Organisationsutskottets behandling av Valprövningsnämndens verksamhetsberättelse för 2017 (O 2018:13) fann utskottet inte skäl att ta upp någon särskild fråga utifrån verksamhetsberättelsen. Utskottet noterade att det exempel på ändring i kyrkoordningen som nämnden föreslagit låg inom beredningsområdet för Tillsyns- och uppdragsutskottet. Organisationsutskottet uppmärksammade därför Tillsyns- och uppdragsutskottet på vad Valprövningsnämnden hade anfört.

Tillsyns- och uppdragsutskottet behandlade Valprövningsnämndens synpunkter i sitt betänkande TU 2018:6. Utskottet konstaterade att det som Valprövningsnämnden hade anfört, tillsammans med vad som hade framkommit i en motion avseende behovet av att kunna ta emot elektroniska underskrifter, pekade på ett behov av att överväga anpassningar av den kyrkorättsliga regleringen efter utvecklingen inom det förvaltningsrättsliga området, särskilt vad gäller elektronisk identifiering. Kyrkomötet beslutade, på förslag av Tillsyns- och uppdragsutskottet, att med anledning av den nämnda motionen utreda förutsättningarna för att i Svenska kyrkan godta elektronisk identifiering som alternativ till identifiering genom egenhändigt undertecknande av handlingar och i det sammanhanget också pröva behovet av ändringar i kyrkoordningen. (TU 2018:6, KmSkr 2018:9).

Ärendet bereds för närvarande inom kyrkokansliet (se vidare KsSkr 2019:3 s. 6).

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att lägga verksamhetsberättelse 2018 för Svenska kyrkans valprövningsnämnd till handlingarna.

Avsikten med verksamhetsberättelsen är inte att det ska ske någon prövning av Valprövningsnämndens verksamhet. Kyrkomötet har inte heller att ta ställning till om nämndens sätt att sköta sitt uppdrag ska godkännas eller inte. Därmed har inte heller utskottet att göra någon värdering i fråga om hur verksamheten bedrivs. Utskottet har inte heller i övrigt funnit skäl att ta upp någon särskild fråga utifrån verksamhetsberättelsen. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet ska lägga verksamhetsberättelsen till handlingarna.

Uppsala den 2 oktober 2019

På Organisationsutskottets vägnar

Per Lindberg, ordförande

Migelle Wikström, sekreterare

Beslutande: Per Lindberg, ordförande, Roberth Krantz, Mattias Benke, Tommy Eriksson, Maria Lagerman, Lars-Ola Dahlqvist, Sven Gunnar Persson, Anette Nordgren, Christina Hjelm, Håkan Widepalm, Arnold Boström, Olle Reichenberg, Elisabeth Kullenberg, Lars B Andersson och Irene Oskarsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Lars G Linder, Marie Johansson, Lars-Erik Lordh, Johnny Lundell, Victor Ramström, Inger Harlevi, Benny Ahrebrand Persson, Märta Brita Forsberg Svensson, Johnny Lilja, Margareta Karlsson, Stefan Aro, Olov Lindquist och Marja Sandin-Wester.

Biskoparna Karin Johannesson och Åsa Nyström har deltagit i utskottets överläggningar.